

HARUN YAHYA CEP KİTAPLARI SERİSİ .7.

KURAN'DA DUA

الله
رسول
محمد

HARUN YAHYA

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Bu kitap Harun Yahya'nın konuyla ilgili olarak daha önce kaleme aldığı eserlerinden bazı bölümlerin derlenmesi ile oluşturulmuştur. Amaç, okuyucuların Harun Yahya serisinin tamamını okuyabilmesidir.

Cep Kitapları Serisi hazırlanırken, Türk halkının içinde bulunduğu ekonomik durum göz önüne alınmış, bu duruma uygun fiyatlarla okuyucuya hizmet etmek amaçlanmıştır.

Bu seri hazırlanırken kendisinden alıntılar yapılan kitapların orijinallerine, Harun Yahya'nın eserlerini satan tüm kitapçılardan veya www.harunyahya.org internet sitesinden ulaşabilirsiniz.

OKUYUCUYA

- Bu kitapta ve diğer çalışmalarımızda evrim teorisinin çöküşüne özel bir yer ayrılmasının nedeni, bu teorisinin her türlü din aleyhtarı felsefenin temelini oluşturmasıdır. Yaratılışı ve dolayısıyla Allah'ın varlığını inkar eden Darwinizm, 140 yıldır pek çok insanın imanını kaybetmesine ya da kuşkuya düşmesine neden olmuştur. Dolayısıyla bu teorisinin bir aldatmaca olduğunu gözler önüne sermek çok önemli bir imani görevdir. Bu önemli hizmetin tüm insanlarımıza ulaştırılabilmesi ise zorunludur. Kimi okuyucularımız belki tek bir kitabımızı okuma imkanı bulabilir. Bu nedenle her kitabımızda bu konuya özet de olsa bir bölüm ayrılması uygun görülmüştür.
- Belirtilmesi gereken bir diğer husus, bu kitapların içeriği ile ilgilidir. Yazarın tüm kitaplarında imani konular, Kuran ayetleri doğrultusunda anlatılmakta, insanlar Allah'ın ayetlerini öğrenmeye ve yaşamaya davet edilmektedir. Allah'ın ayetleri ile ilgili tüm konular, okuyanın aklında hiçbir şüphe veya soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanmaktadır. Bu anlatım sırasında kullanılan samimi, sade ve akıcı üslup ise kitapların yediden yetmişe herkes tarafından rahatça anlaşılmasını sağlamaktadır. Bu etkili ve yalın anlatım sayesinde, kitaplar "bir solukta okunan kitaplar" deyimine tam olarak uymaktadır. Dini reddetme konusunda kesin bir tavır sergileyen insanlar dahi, bu kitaplarda anlatılan gerçeklerden etkilenmekte ve anlatılanların doğruluğunu inkar edememektedirler.
- Bu kitap ve yazarın diğer eserleri, okuyucular tarafından bizzat okunabileceği gibi, karşılıklı bir sohbet ortamı şeklinde de okunabilir. Bu kitaplardan istifade etmek isteyen bir grup okuyucunun kitapları birarada okumaları, konuyla ilgili kendi tefekkür ve tecrübelerini de birbirlerine aktarmaları açısından yararlı olacaktır.
- Bunun yanında, sadece Allah rızası için yazılmış olan bu kitapların tanınmasına ve okunmasına katkıda bulunmak da büyük bir hizmet olacaktır. Çünkü yazarın tüm kitaplarında ispat ve ikna edici yön son derece güçlüdür. Bu sebeple dini anlatmak isteyenler için en etkili yöntem, bu kitapların diğer insanlar tarafından da okunmasının teşvik edilmesidir.
- Kitapların arkasına yazarın diğer eserlerinin tanıtımlarının eklenmesinin ise önemli sebepleri vardır. Bu sayede kitabı eline alan kişi, yukarıda söz ettiğimiz özellikleri taşıyan ve okumaktan hoşlandığını umduğumuz bu kitapla aynı vasıflara sahip daha birçok eser olduğunu görecektir. İmani ve siyasi konularda yararlanabileceği zengin bir kaynak birikiminin bulunduğu şahit olacaktır.
- Bu eserlerde, diğer bazı eserlerde görülen, yazarın şahsi kanaatlerine, şüpheli kaynaklara dayalı izahlara, mukaddesata karşı gereken adaba ve saygıya dikkat etmeyen üsluplara, burkuntu veren ümitsiz, şüpheli ve ye'se sürükleyen anlatımlara rastlayamazsınız.

HARUN YAHYA CEP KİTAPLARI SERİSİ .7.

KURAN'DA DUA

HARUN YAHYA

Mart, 2002

YAZAR HAKKINDA

Harun Yahya müstear ismini kullanan yazar, 1956 yılında Ankara'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. Daha sonra İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ve İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğrenim gördü. 1980'li yıllardan bu yana, imani, bilimsel ve siyasi konularda pek çok eser hazırladı. Bunların yanı sıra, yazarın evrimcilerin sahtekarlıklarını, iddialarının geçersizliğini ve Darwinizm'in kanlı ideolojilerle olan karanlık bağlantılarını ortaya koyan çok önemli eserleri bulunmaktadır.

Yazarın müstear ismi, inkarcı düşünceye karşı mücadele eden iki peygamberin hatıralarına hürmeten, isimlerini yad etmek için Harun ve Yahya isimlerinden oluşturulmuştur. Yazar tarafından kitapların kapağında Resulullah'ın mührünün kullanılmış olmasının sembolik anlamı ise, kitapların içeriği ile ilgilidir. Bu mühür, Kuran-ı Kerim'in Allah'ın son kitabı ve son sözü, Peygamberimiz (sav)'in de hatem-ül enbiya olmasını temsil etmektedir. Yazar da, yayınladığı tüm çalışmalarında, Kuran'ı ve Resulullah'ın sünnetini kendine rehber edinmiştir. Bu suretle, inkarcı düşünce sistemlerinin tüm temel iddialarını tek tek çürütmeyi ve dine karşı yöneltilen itirazları tam olarak susturacak "son söz"ü söylemeyi hedeflemektedir. Çok büyük bir hikmet ve kemal sahibi olan Resulullah'ın mührü, bu son sözü söyleme niyetinin bir duası olarak kullanılmıştır.

Yazarın tüm çalışmalarındaki ortak hedef, Kuran'ın tebliğini tüm dünyaya ulaştırmak, böylelikle insanları Allah'ın varlığı, birliği ve ahiret gibi temel imani konular üzerinde düşünmeye sevk etmek ve inkarcı sistemlerin çürük temellerini ve sapkın uygulamalarını gözler önüne sermektir.

Nitekim Harun Yahya'nın eserleri Hindistan'dan Amerika'ya, İngiltere'den Endonezya'ya, Polonya'dan Bosna Hersek'e, İspanya'dan Brezilya'ya kadar dünyanın pek çok ülkesinde beğeniyle okunmaktadır. İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Urduca, Arapça, Arnavutça, Rusça, Boşnakça, Uygurca, Endonezyaca gibi pek çok dile çevrilen eserler, yurt dışında geniş bir okuyucu kitlesi tarafından takip edilmektedir.

Dünyanın dört bir yanında olağanüstü takdir toplayan bu eserler pek çok insanın iman etmesine, pek çoğunun da imanında derinleşmesine vesile olmaktadır. Kitapları okuyan, inceleyen her kişi, bu eserlerdeki hikmetli, özlü, kolay anlaşılır ve samimi üslubun, akılcı ve ilmi yaklaşımın farkına varmaktadır. Bu eserler süratli etki etme, kesin netice verme,

itiraz edilemezlik, çürütülemezlik özellikleri taşımaktadır. Bu eserleri okuyan ve üzerinde ciddi biçimde düşünen insanların, artık materyalist felsefeyi, ateizmi ve diğer sapkın görüş ve felsefelerin hiçbirini samimi olarak savunabilmeleri mümkün değildir. Bundan sonra savunsalar da ancak duygusal bir inatla savunacaklardır, çünkü fikri dayanakları çürütülmüştür. Çağımızdaki tüm inkarcı akımlar, Harun Yahya külliyyatı karşısında fikren mağlup olmuşlardır.

Kuşkusuz bu özellikler, Kuran'ın hikmet ve anlatım çarpıcılığından kaynaklanmaktadır. Yazarın kendisi bu eserlerden dolayı bir övünme içinde değildir, yalnızca Allah'ın hidayetine vesile olmaya niyet etmiştir. Ayrıca bu eserlerin basımında ve yayınlanmasında herhangi bir maddi kazanç hedeflenmemektedir.

Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda, insanların görmediklerini görmelerini sağlayan, hidayetlerine vesile olan bu eserlerin okunmasını teşvik etmenin de, çok önemli bir hizmet olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu değerli eserleri tanıtmak yerine, insanların zihinlerini bulandıran, fikri karmaşa meydana getiren, kuşku ve tereddütleri dağıtmada, imanı kurtarmada güçlü ve keskin bir etkisi olmadığı genel tecrübe ile sabit olan kitapları yaymak ise, emek ve zaman kaybına neden olacaktır. İmanı kurtarma amacından ziyade, yazarının edebi gücünü vurgulamaya yönelik eserlerde bu etkinin elde edilemeyeceği açıktır. Bu konuda kuşku olanlar varsa, Harun Yahya'nın eserlerinin tek amacının dinsizliği çürütmek ve Kuran ahlakını yaymak olduğunu, bu hizmetteki etki, başarı ve samimiyetin açıkça görüldüğünü okuyucuların genel kanaatinden anlayabilirler.

Bilinmelidir ki, dünya üzerindeki zulüm ve karmaşaların, Müslümanların çektikleri eziyetlerin temel sebebi dinsizliğin fikri hakimiyetidir. Bunlardan kurtulmanın yolu ise, dinsizliğin fikren mağlup edilmesi, iman hakikatlerinin ortaya konması ve Kuran ahlakının, insanların kavrayıp yaşayabilecekleri şekilde anlatılmasıdır. Dünyanın günden güne daha fazla içine çekilmek istendiği zulüm, fesat ve kargaşa ortamı dikkate alındığında bu hizmetin elden geldiğince hızlı ve etkili bir biçimde yapılması gerektiği açıktır. Aksi halde çok geç kalınabilir.

Bu önemli hizmette öncü rolü üstlenmiş olan Harun Yahya külliyyatı, Allah'ın izniyle, 21. yüzyılda dünya insanlarını Kuran'da tarif edilen huzur ve barışa, doğruluk ve adalete, güzellik ve mutluluğa taşımaya bir vesile olacaktır.

Bu kitapta kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

KÜLTÜR YAYINCILIK

Çatalçeşme sk. Üretmen Han No: 29/7
Cağaloğlu - İstanbul Tel : (0 212) 511 44 03

Baskı: Seçil Ofset
100 Yıl Mahallesi MAS-SİT Matbaacılar Sitesi
4. Cadde No: 77 Bağcılar-İstanbul
Tel: (0 212) 629 06 15

---

www.harunyahya.org - www.harunyahya.net

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

8

KURAN'DA DUA NASIL ANLATILIYOR

11

DUANIN YERİ VE ZAMANI

27

DUANIN KABUL EDİLMEMEYECEĞİNDEN

ENDİŞE ETMEK

29

SÖZLÜ DUA VE FİİLİ DUA

31

ALLAH'TAN BAŞKASINA DUA EDİLMEZ

32

CAHİLİYENİN DUA ANLAYIŞI

34

KURAN'DA PEYGAMBER DUALARI

41

SONUÇ

68

ÖNSÖZ

Sizi yaratmış, bu dünyaya yerleştirmiş, akıl ve beden sahibi kılmış olan Allah'a acaba gerektiği kadar yakın mısınız? O'na en son ne zaman dua ettiniz? Allah'a sadece birtakım sıkıntı ve belalarla karşılaştığınız mı yalvarıyorsunuz? Yoksa O'nu sürekli anıyor musunuz? Dua ettiğinizde O'nun size çok yakın olduğunu, sizin fısıltıyla söylediğiniz veya içinizden geçirdiğiniz her sözü işittiğinin bilincinde misiniz? O'nun tüm insanların ve herşeyin Rabbi olduğunu, hayattaki en büyük dostunuzun ve dayanağınızın Allah olduğunu, herşeyi öncelikle Rabbimizden dilemeniz gerektiğini düşünüyor musunuz?

Verdiğiniz cevap ne olursa olsun, bu kitabı okumak size büyük yarar sağlayacaktır. Çünkü bu kitap, Allah'ın kullarına ne kadar yakın olduğunu, onlardan nasıl bir dua istediğini, neyin gerçekten O'nun istediği gibi bir dua olduğunu anlatmak için yazılmıştır. Duanın önemi Kuran'da, "... **Sizin duanız olmasaydı Rabbim size değer verir miydi?**" (Furkan Suresi, 77) ayetiyle haber verilir. Allah'a dua etmekte, O'na yakınlaşmakta bir sınır yoktur. Dolayısıyla, herkes bu yolu öğrenmekle ya da tekrar etmekle ebedi hayatına fayda sağlar.

Dua, Allah ile insanlar arasındaki bir bağlantı yoludur. Allah ile bağlantı kurma ihtiyacı ise insanın fitratında yani yaratılışında vardır. Müminler için dua etmek, hayatlarının ayrılmaz ve çok doğal bir parçasıyken, birçokları için dua ancak büyük zorluklar altına girince, hayati tehlikelerle karşı karşıya kalınca hatırlanacak bir ibadettir. Elbette ki son söylediğimiz dua biçimini Allah makbul karşılayabilir. Asıl hayırlı olan hem rahatlıkta, hem de zorlukta Allah'tan yardım istemektir. İşte bunun için de samimi bir şekilde Allah'a dua edebilmenin yolları Kuran'da detaylıca tarif edilmiştir.

Kuran'da 209 ayet doğrudan ya da dolaylı olarak dua konusundan bahsetmektedir. Sadece bu bile dua konusuna verilmesi gereken önemin bir göstergesidir. Öte yandan, dua ile ilgili ayetler okundukça da, bunun ne derece hayati bir ibadet olduğu daha rahat anlaşılmaktadır.

Kuran'a Göre Dua

"Çağırarak, seslenmek, istemek, yardım talep etmek" anlamlarına gelen dua, Kuran'a göre "kulun bütün benliğiyle Allah'a yönelmesi" ya da "gücü sınırlı ve sonlu bir varlık olan insanın, sınırsız ve sonsuz bir kudret karşısında acizliğini kabul ederek yardım dilemesi" şeklinde tanımlanmaktadır.

Allah inancı olan her insanın şöyle ya da böyle dua ettiği bir gerçektir. Ancak insanların oldukça büyük bir kısmı duayı, sadece darlık ve sıkıntı anında elden gelen tüm ihtimaller denendikten sonra Allah'ı hatırlamak şeklinde anlamaktadırlar. Bu insanlar üzerlerindeki sıkıntı geçince bir sonraki darlık ve sıkıntı anına kadar Allah'ı unuttur ve ondan bir şey talep etmeyi akıllarının ucundan dahi geçirmezler.

İnsanların başka bir bölümünde de son derece hatalı bir dua anlayışı hüküm sürmektedir. Bu insanlar için dua, küçük yaşlardan itibaren ailenin yaşlı bir ferdi tarafından öğretilen anlaşılabilir bazı sözlerdir. İnsanların bu tür dualarında Allah'ın varlığı, birliği, büyüklüğü, kudreti, insanları sürekli olarak görüp-işittiği, dualara icabet edeceği fazla düşünülmez. Önceden ezberlenmiş olan dua kalıpları tekrarlanır, durur. Oysa kitabımızın da konusu olan, Allah'ın Kuran aracılığıyla insanlara duyurduğu dua şekli çok farklıdır.

Kuran'a göre dua etmek, Allah'a ulaşabilmenin en kolay yoludur. Şimdi Allah'ın sıfatlarını bir düşünelim. O, insana şah damarından daha yakın olan, herşeyi bilen, işitendir... İnsanın içinden geçirdiği tek bir düşünce bile Allah'tan gizli kalmaz. O halde samimi olarak Allah'tan bir istekte bulunmak için insanın sadece düşünmesi bile yetmektedir. İşte Allah'a ulaşmak bu denli kolaydır.

İnsan kulluk bilincinde olduğu sürece Allah katında bir değer

kazanabilir. Bu yüzden insanın Allah'a yönelmesi, hataları konusunda Allah'a itirafta bulunması ve sadece Allah'tan yardım dilemesi gerekmektedir. Bunun dışında bir davranış tarzı Allah'a karşı büyüklenmektir ki, Kuran'da bunun cezasının sonsuz cehennem olduğu bildirilir.

Günümüz toplumlarında dikkat çeken bir gerçek, diğer birçok ibadet gibi duanın da terk edilmiş bir gelenek olarak düşünüldüğüdür. Aslında bu düşüncenin gelişmesinin perde arkasında "Allah'tan bağımsız, kendi kendisine işleyen bir dünya" olabileceği telkini yatmaktadır. İnsanların büyük bir kısmı ister istemez yaşantılarının başlangıcından sonuna kadar tüm olayların kendilerinin ve çevrelerindeki insanların kontrolünde cereyan eden olaylar olduğunu düşünürler. Bu yüzden de ölümlerle burun buruna gelmeden ya da çok büyük bir felakete karşılaşmadan Allah'a dua etme ihtiyacı duymazlar. Oysa bu büyük bir yanılgıdır. Bu yanılgıda öyle bir noktaya gelenler olur ki, bunlar duayı adeta geçmiş zamanlardan günümüze kadar ulaşmış bir sihir tekniği olarak algırlarlar. Halbuki dua, yaşamın geneline yayılacak başlıbaşına bir ibadettir.

İnsanların tamamı duaya muhtaçtır. Fakir ve zor şartlar altında yaşayan birinin zengin bir insana göre duaya daha fazla ihtiyacı olduğunu düşünmek, dua konusunu temelden yanlış anlamak demektir. Hali vakti yerinde, hayatta tüm istediklerine kavuştuğunu düşünen bir insanın duaya ihtiyacı olmadığını düşünmek son derece hatalıdır. Çünkü bu durumda dua etmenin tek sebebinin dünyevi arzuların tatmini olduğu anlamı çıkmaktadır. Oysa müminler hem dünya hayatları için, hem de ahiretleri için dua ederler. Dua beraberinde tevekkülü de getirir. Dua eden insan, karşısına çıkabilecek zor ya da kolay her türlü durumu, tüm olayları, kainatın Yaratıcısı ve Hakimi olan Allah'a havale etmiş demektir. Bir problemi çözenin ya da önlemenin bütün yollarının evrendeki tüm kudretin sahibi olan Allah'a dayandığını bilmek, tüm işleri ona havale etmek ve sadece ona dua etmek, mümin için bir ferahlık ve güven kaynağıdır.

KURAN'DA DUA NASIL ANLATILIYOR?

En son ne zaman dua ettiğinizi düşündünüz mü?... Bu soruya farklı cevaplar verilebilir ama ortak nokta herkesin bir şekilde dua ettiği olacaktır. İnsanlar elbette her yerde, her ortamda, istedikleri herşey için Rabbimiz olan Allah'a dua edebilirler. Allah iman edenlerin her ortamda dua edebileceklerine, Kendini zikredebileceklerine aşağıdaki ayetlerle dikkat çekmiştir:

Onlar, ayakta iken, otururken, yan yatarken Allah'ı zikrederler ve göklerin ve yerin yaratılışı konusunda düşünürler. (Ve derler ki): "Rabbimiz, sen bunu boşuna yaratmadın. Sen pek yücesin, bizi ateşin azabından koru." "Rabbimiz, şüphesiz Sen kimi ateşe sokarsan, artık onu 'hor ve aşağılık' kılmışsındır; zulmedenlerin yardımcıları yoktur." "Rabbimiz, biz: "Rabbimize iman edin" diye imana çağrıda bulunan bir çağırıcıyı işittik, hemen iman ettik. Rabbimiz, bizim günahlarımızı bağışla, kötülüklerimizi ört ve bizi de iyilik yapanlarla birlikte öldür." "Rabbimiz, elçilerine va'dettiklerini bize ver, kıyamet gününde de bizi 'hor ve aşağılık' kılma. Şüphesiz Sen, va'dine muhalefet etmeyensin." Nitekim Rableri onlara (dualarını kabul ederek) cevap verdi: "Şüphesiz Ben, erkek olsun, kadın olsun, sizden bir işte bulunanın işini boşa çıkarmam..." (Al-i İmran Suresi, 191-195)

Bunların yanısıra bir de duanın, en güzel, en makbul şekli vardır ki Kuran'da bunlar ayrıntılarıyla anlatılmıştır.

Yüksek Olmayan Bir Sesle, Yalnız Başına, İçin İçin Dua

Çok çaresiz ve sıkıntı içerisinde kaldığınız, Allah'a dua etme ihtiyacı hissettiğiniz bir anda dua etmek için nasıl bir ortamı tercih ettiğinizi hatırlıyor musunuz? Hiç şüphesiz gece yastığa başınızı koyduğunuzda ya da çok sessiz ve gürültüsüz, Allah'la başbaşa olabileceğinizi hissettiğiniz bir ortamda dua etmeyi tercih etmişsinizdir.

İbadetler sırasında manevi yoğunluk en fazla yalnız başına, kimsenin bilmediği zamanlarda, tam bir konsantrasyonun sağlanabildiği sırada yaşanır. İhtiyaçları, hataları veya eksikleri konusunda Allah'a dua etme gereksinimi duyan insan, yalnız başına ve için için dua etmeyi tercih eder. Buna güzel bir örnek Hz. Zekeriya'nın duasıdır. Kuran'da, onun Allah'tan soyunu devam ettirecek bir varis isterken gizlice dua ettiğine işaret edilir:

Hani o Rabbine gizlice seslendiği zaman demişti ki: "Rabbim, şüphesiz benim kemiklerim gevşedi ve baş, yaşlılık aleviyle tutuştu; ben sana dua etmekle mutsuz olmadım." (Meryem Suresi, 3-4)

Duanın tanımı için "gücü sınırlı ve sonlu bir varlığın gücü sınırsız bir kudret karşısında acizliğini ortaya koyarak istekte bulunmasıdır" demiştik. Bu yüzden dua, gerçekten Allah'a karşı acizlik ve fakirlik bilinerek yapılmalıdır. Fakat elbette ki bu birtakım yapmacık hareketlerle, kalıpcı ve taklitçi düşünce yapısıyla sağlanamaz. Zaten gerçek anlamda samimi olan, acizliğini hisseden insan doğal olarak bunu yaşayacaktır. Kuran'da, müminlere şu şekilde dua etmeleri tavsiye edilir:

Rabbimize yalvara yalvara ve için için dua edin. Şüphesiz O, haddi aşanları sevmez. (A'raf Suresi, 55)

Rabbini, sabah akşam, yüksek olmayan bir sesle, kendi kendine, ürpertiyle, yalvara yalvara ve için

için zikret. Gaflete kapılanlardan olma. Şüphesiz Rabbinin katında olanlar, O'na ibadet etmekten büyüklemezler..." (A'raf Suresi, 205-206)

Kuran'da, duanın yalnızken, yalvararak ve için için yapılabileceğine dikkat çekilir. Dolayısıyla duanın nerede yapıldığı, dua sırasında düzenlenen "tören" in büyüklüğü, katılımın fazla olması ve dua eden şahsın sesinin çok fazla çıkması ölçü değildir.

Öncelikle bilinmelidir ki, duadaki yüksek ses tonları duanın Allah'a ulaşmasını ya da Allah'ın duaya icabetini kolaylaştırır. Dua ettiğimiz Rabimiz, içimizden geçirdiğimiz düşünceleri bilen, herşeyden haberdar olan ve bize şah damarımızdan daha yakın olandır. (Kaf Suresi, 16) Bize bu kadar yakın olan Allah'a dua ederken sesimizi gereksiz yere yükseltmemizin bir anlamı yoktur. Kişi içinden dua edebileceği gibi, ancak kendisinin duyabileceği bir tonla da dua edebilir.

Kuran'da gerek ibadet sırasında, gerekse yaşamın her anında ses tonunun uygun tutulması gerektiği insanlara aşağıdaki ayetlerde şöyle bildirilir:

Yürüyüşünde orta bir yol tut, sesinden de (yüksek perdeleri) eksilt. Çünkü, seslerin en çirkin olanı gerçekten eşeklerin sesidir. (Lokman Suresi, 19)
De ki: "Allah, diye çağırın, 'Rahman' diye çağırın, ne ile çağırırsanız; sonunda en güzel isimler O'nundur." Namazında sesini çok yükseltme, çok da kısma, bu ikisi arasında (orta) bir yol benimse. (İsra Suresi, 110)

Görüldüğü gibi Kuran'da tarif edilen ibadet modeli gösterişten uzaktır. Başkaları görsün veya duysun diye yapılmaz, sadece Allah'a karşı olan vazifenin hakkıyla yerine getirilmesi amacını taşır. Kuran'da bunun üzerinde önemle durulur. Dua ile ilgili ayetlerde defalarca "dini Allah'a halis kılarak dua etmek"ten söz edilir. Bunun anlamı, dinin, yani ibadetin sadece ve sadece Allah için yapılması, O'ndan başkalarının rızasının

kesinlikle aranmamasıdır:

O, Hayy (diri) olandır. O'ndan başka ilah yoktur; öyleyse dini yalnızca kendisine halis kılanlar olarak O'na dua edin. Alemlerin Rabbine hamdolsun. (Mü'min Suresi, 65)

Öyleyse, dini yalnızca O'na halis kılanlar olarak Allah'a dua (kulluk) edin; kafirler hoş görmese de. (Mü'min Suresi, 14)

De ki: "Rabbim adaletle davranmayı emretti. Her mescid yanında (secde yerinde) yüzlerinizi (O'na) doğrultun ve dini yalnız kendisine has kılarak O'na dua edin. "Başlangıçta sizi yarattığı" gibi döneceksiniz." (A'raf Suresi, 29)

Din sadece Allah'ındır. İbadetlerin hepsi sadece O'nun hoşnutluğunu kazanmak amacıyla yapılır. Bunun yegane yolu da O'nun istediği ve tarif ettiği gibi yapmaktır.

Duasını, ya da başka herhangi bir ibadetini Allah'a halis kılmadan yapanlar, yani etraflarındaki insanlara "takva" görünmek endişesinde olanlar büyük bir dalalet içindedirler. Allah Kuran'da onlardan şöyle söz eder:

**İşte (şu) namaz kılanların vay haline,
Ki onlar, namazlarında yanılgıdadırlar,
Onlar gösteriş yapmaktadırlar, (Maun Suresi, 4-6)**

Allah'ın Varlığını Hissederek Dua

Duanın en önemli unsurlarından biri Allah'a olan kesin imandır. İnsan çaresiz kaldığı durumlarda Allah'ın varlığını ve kendisine sadece O'nun yardım edeceğini hiç şüphesiz bilir. Ancak insanın rahat zamanlarında da Allah'ın varlığını ve gücünün büyüklüğünü hissederek dua etmesi gerekmektedir. Aslında insan sadece dua sırasında değil, günlük yaşantısının her

anında bu bilinçte olmalıdır.

Her an, Allah'ın varlığını ve yakınlığını hissederek dua etmelidir. Çünkü ancak Allah'ın varlığının farkında olan insan duanın anlamını ve önemini kavrar. Duanın özelliği, Allah ile kulu arasında özel ve sıcak bir bağlantı kurmasıdır. İnsan tüm sıkıntılarını ve isteklerini Allah'a açar, O'na yakarır ve Allah kulunun isteğine icabet eder, duasını karşılıksız bırakmaz.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Kuran'da dua hiçbir şekli kalıba sokulmaz. **"Allah'ı ayaktayken, otururken ve yan yatarken zikredin"** (Nisa Suresi, 103) ayeti, insanın her durumda ve her şartta Allah'ı anıp O'na dua edebileceğini gösterir. Önemli olan şekil değil, dua eden kişinin samimiyet ve teslimiyetidir.

Bunun aksi bir anlayış ise, duayı gerçek anlamından çıkarır ve bir tür büyü ya da tılsım gibi görülmesine yol açar. Birtakım cahil insanların kendi kendilerine ürettikleri ağaçlara bez bağlama, suya üfleme gibi batıl inançlar bunun bir göstergesidir. Dikkat edilirse bu tür uygulamaların temel özelliği, bunları uygulayan kişilerin Kuran'ın mantığından uzak oluşlarıdır. Doğrudan Allah'a yönelip isteklerini O'ndan istemektense, birtakım batıl tören ya da semboller icad etmekte, duayı da bunlar aracılığıyla yapmaktadırlar. Kime dua ettiklerinin, kime yakardıklarının ise pek farkında değildirler. Dua için kullandıkları cisimlerde bir tür "keramet" olduğu zannındadırlar, ama sorulsa bunun ne demek olduğunu tarif edemezler. Türbe ziyaretlerini amacından saptırarak bu türbelerde yatan insanlara dua edenler, onlardan medet umanlar da aynı batıl ve sapık inanca sahiptirler.

Mümin ise **"Rabbinin ismini zikret ve herşeyden kendini çekerek yalnızca O'na yönel"** (Müzemmil Suresi, 8) emrine uyar, tüm bu batıl inanışlardan uzak olarak sadece ve sadece Allah'a döner, O'nun huzurunda boyun eğer ve Rabbimize yalvarır.

Korku ile Ümit Arasında Dua

Kuran'da Allah'ın "...merhametlilerin en merhametlisi..." (Enbiya Suresi, 83) olduğu belirtilmektedir. Yine Kuran'da hata yapanın Allah'tan bağışlanma dilemesi durumunda hiçbir günah ayırımı gözetilmeden affedileceği söylenmektedir. (Nisa Suresi, 110) Bu nedenle insanların dualarında Allah'ın "esirgeyen ve bağışlayan" sıfatlarını düşünmeleri, ümit içinde dua etmeleri gerekir. Kişinin yapmış olduğu hata ve bu yüzden duyduğu vicdan azabı ne kadar büyük olsa da, Allah'ın affediciliğinden ümit kesmesine neden değildir. Bununla paralel olarak insanın hata yapmaktan ve günah işlemekten dolayı içine girmiş olduğu ruh hali, onun umut içinde dua etmesine engel olmamalıdır. Çünkü Kuran'da sadece kafirlerin Allah'ın rahmetinden umut keseceği söylenir:

"... Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin. Çünkü kafirler topluluğundan başkası Allah'ın rahmetinden umudunu kesmez." (Yusuf Suresi, 87)

Öte yandan kimsenin mutlaka cennete layık olma gibi bir garantisi yoktur. Nitekim Allah Kuran'da; "**Şüphesiz Rable-rinin azabından emin olunamaz**" (Mearic Suresi, 28) ayetiyle bu gerçeğe karşı insanları uyarmıştır. Bu nedenle de herkes Allah'tan gücünün yettiği kadar korkmak durumundadır. Öyle ise imtihan için dünyada bulunan insanın her zaman için sapması, dalalete düşmesi, şeytanın oyununa gelip Allah'ın yolundan dönmesi ihtimal dahilindedir. Bu konuda kimsenin bir garantisi yoktur. Bu nedenle insan duasında bir yandan Allah'ın rahmetini ümit ederken, bir yandan da O'nun rızasını yitirmekten korkmalıdır.

Nitekim gerçek bir mümini diğer insanlardan ayıran en önemli özelliklerden biri Allah korkusudur. Çünkü inanmayan bir insana göre cehennem varlığı meçhuldür. Mümin ise cehennem tehlikesinin farkındadır. Ahiret gününe kesin bir bilgi ile inandığı için en büyük korkuyu yaşar. Sadece inanan ve Allah'a karşı büyüklenmekten kaçınan kişi bu korku ile hare-

ket eder. Azabın gerçekliğinden ve şiddetinden emindir. Bu azapla karşılaşmamak için dünya hayatında risk sayılan hiçbir şeye yaklaşmaz. Ahiretteki o zorlu azaptan uzaklaşmayı ve sonsuz güzellikle karşılanacağı cenneti hak etmeyi ister. Müminin ahiret azabından korkusu duasına da yansımaktadır.

İşte bu yüzden Kuran'da korku ve ümit kavramları birlikte kullanılmıştır. Eğer insan duasında cehennem korkusunu hissetmiyorsa -ki bunun temelinde Allah korkusunun eksikliği yatmaktadır- ortada mutlaka bir tefekkür yani düşünüp anlama eksikliği vardır. İnsan cenneti kazanmak için ne kadar istekli bir şekilde dua ediyorsa, cehennemden kurtulmak için de o kadar istekli bir şekilde dua etmelidir. Yani cehennemden korkup, cennete kavuşmayı ümit etmelidir. Bu ruh halini ifade eden ayetlerden ikisi şöyledir:

"Düzene konulması (islah)ından sonra yeryüzünde bozgunculuk (fesad) çıkarmayın; O'na korkarak ve umut taşıyarak dua edin. Doğrusu Allah'ın rahmeti iyilik yapanlara pek yakındır." (Araf Suresi, 56)

"Onların yanları (gece namazına kalkmak için) yaptıklarından uzaklaşır. Rablerine korku ve umutla dua ederler ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler." (Secde Suresi, 16)

Görüldüğü gibi korku ve umut, Kuran'da kastedilen duayı oluşturan iki temel histir. Kuran dikkatlice incelendiğinde zaten tüm ibadetlerde, ve yaşamın her anında bu iki hissin hayati önem taşıdığı rahatlıkla fark edilebilir.

Unutulmamalıdır ki dua Allah'a karşı hem büyük bir görev hem de bizim ebedi hayatımızı kurtaracak bir vesiledir. Çünkü Kuran'da Allah'a dua etmeyenlerin sonunun ebedi cehennem azabı olduğu haber verilir.

"Rabbimiz dedi ki: "Bana dua edin size icabet edeyim. Doğrusu bana ibadet etmekten büyüklenen (müstekbir)ler; cehenneme boyun bükmüş kişiler olarak gireceklerdir." (Mümin Suresi, 60)

Allah'ın Sıfatlarını Anarak Dua Etmek

Allah'ın isimleri, bize O'nun vasıflarını tanıtır. Örneğin Allah Rahman'dır, yani esirgeyicidir; Rab'dır, yani eğiten ve yol gösterendir; Hakim'dir, yani hüküm veren, herşeye hakim olanıdır; Rezzak'tır, yani rızık verendir... Bu isimler Allah'ı tanıttığı için, insan bunlarla Rabbimize seslenerek O'nun büyüklüğünü, yakınlığını, gücünü ve rahmetini daha iyi kavrar. Allah'tan rızık isteyen bir kişinin O'nun Rezzak ismini anarak dua etmesi, elbette ki duasının anlamına uygun olacaktır. Nitekim Kuran'da da, Allah'a O'nun farklı isimleri ile dua edilebileceği haber verilmektedir:

"De ki: "Allah, diye çağırın, 'Rahman' diye çağırın, ne ile çağırırsanız; sonunda en güzel isimler O'nundur." Namazında sesini çok yükseltme, çok da kısma, bu ikisi arasında (orta) bir yol benimse." (İsra Suresi, 110)

"İsimlerin en güzeli Allah'ındır. Öyleyse O'na bunlarla dua edin. O'nun isimlerinde 'aykırılığa (ve inkâra) sapanları' bırakın. Yapmakta oldukları dolaşısıyla yakında cezalandırılacaklardır." (A'raf Suresi, 180)

Allah'ın sıfatlarını bilen insan hatalarını Allah'tan gizlemeye çalışmaz. Çünkü gizlese de, açığa vursa da Allah'ın herşeyi bildiğinin farkında olur. Hatalarını gizlemenin kendisine zarardan başka bir şey kazandırmayacağını bilen mümin, her türlü eksiklik ve hatalarından dolayı Allah'tan bağışlanma diler. Nitekim Hz. İbrahim'in bir duası şu şekilde başlamaktadır:

"Rabbimiz, şüphesiz Sen, bizim saklı tuttuklarımızı da, açığa vurduklarımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz." (İbrahim Suresi, 38)

Mümin, istekleri ne kadar büyük olsa da herşeyin Allah'ın kontrolünde olduğunun, Allah dilerse en imkansız gibi görü-

nen bir şeyin O'nun "ol" demesi ile gerçekleşeceğinin farkındadır. Bu yüzden de Allah'ın nimetlerine ulaşmak için hiçbir şeyi aşılmaz bir engel olarak görmez. Aksine, her türlü zorluğu ve engeli duası ile aşar.

Duanın, istek ve ihtiyaçlarımızı Allah'a duyurmaktan başka, Allah'ı anmanın ve yüceltmenin bir yolu olduğunu söylemiştik. Kuran'da özellikle peygamber dualarında, Allah sıfatları ile birlikte yüceltilmektedir. Aşağıdaki birkaç örnek, bunu görmek için yeterlidir:

"(Süleyman) Rabbim, beni bağışla ve benden sonra hiç kimseye nasib olmayan bir mülkü bana armağan et. Şüphesiz sen, karşılıksız armağan edensin. (Sad Suresi, 35)

"Rabbimiz, bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi kaydırma ve katından bize bir rahmet bağışla. Şüphesiz, bağışı en çok olan Sensin Sen." (Al-i İmran Suresi, 8)

(Musa yalvarıp) Dedi ki: "Rabbim, beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine kat. Sen merhamet edenlerin en merhametli olanısın." (Araf Suresi, 151)

"Orada Zekeriya Rabbine dua etti: 'Rabbim bana katından tertemiz bir soy armağan et. Doğrusu Sen duaları işitensin' dedi." (Al-i İmran Suresi, 38)

Duada Kalıplaşmış Tekdüze İfadelerden Kaçınmak

Dua denilince akla, insanın Allah'ı zikretmesi, Allah'a kusuraclarını itiraf etmesi, kendisinin ve müminlerin ihtiyaçlarını duyurması gelir. Bunun içinse duada Allah'a karşı samimi bir üslubun yaşanması gerekmektedir.

Duada tekdüze ve kalıplaşmış ifadelerin sık sık tekrarlanmasının tek nedeni, duanın samimi bir ibadetten çıkıp, bir tür alışkanlık ya da gelenek haline gelmiş olmasıdır. Allah'ın

azametini hisseden, O'nun azabından korkan ve rızasını kazanmayı isteyen insan, kalbinden gelen samimi ve dürüst ifadelerle O'na yönelir. Aynı şekilde kendisini Allah'a teslim etmiş, dost ve yardımcı olarak O'nu benimsemiş olan insan, her türlü sıkıntısını ve derdini O'na açar. **"...Ben, dayanılmaz kahırımı ve üzüntümü yalnızca Allah'a şikayet ediyorum..."** (Yusuf Suresi, 86) diyen Hz. Yakub gibi, ruhundaki tüm sıkıntılarını ve taleplerini O'na söyler, her türlü yardım ve hayrı O'ndan ister.

Dua eden kişi bu tür bir samimiyet içerisinde değilse ve duayı sadece yerine getirilmesi gereken bir formalite ya da icabet edilip edilmeyeceği belli olmayan bir tılsım olarak görüyorsa, doğal olarak kalıplaşmış ifadeler kullanır. Ne demek olduğunu hiç anlamadığı ya da üzerinde hiç düşünmediği birtakım süslü cümleleri sıralayarak kendince bir dua edecektir. Bunun Kuran'da tarif edilen dua olmadığı ise çok açıktır.

Oysa dua, insanın Allah ile samimi bir bağlantısıdır. Her insanın içinde bulunduğu sorunlar, istekleri, arzuları, ruh hali birbirinden çok farklıdır. Dua sırasında önemli olan sözcükler değil kulun o anki ruh halidir.

Nitekim Kuran'da da örnek olarak verilen duaların hiçbirinde tekdüze bir üslup göze çarpmamaktadır. Peygamberlerin ifadelerine bakıldığında, hepsinin içinde buldukları ruh halini yansıtan çok samimi, içten ifadeler kullandıklarını görürüz.

Duada Aceleci Davranmaktan Kaçınmak

İnsan fitratı gereği aceleci bir varlıktır. Yaratılıştaki bu acelecilik ön plana çıktığı zamanlarda da hareketlerinin sonucunu düşünmeden davranabilmektedir. Nitekim bu yüzden Kuran'da, **"İnsan aceleden (aceleci olarak) yaratıldı. Sizi ayetlerimi yakında göstereceğim. Şimdi hemen**

acele etmeyin" (Enbiya Suresi, 37) şeklinde bildirilmektedir. Bu acelecilik genellikle dünya nimetlerinin elde edilmesi konusunda ön plana çıkar.

İnsan cennete ve Allah'ın nimetlerine karşı büyük bir istek duyar. Bu nimetlerin benzerlerinin dünyada da yaratılmış olmasının sebeplerinden biri, cennetin özelliklerini biraz daha iyi kavranmasını, cennete duyulan isteğin artmasını sağlamaktır. Oysa insan hem bu nimetlere duyduğu istekten, hem de aceleci olduğundan ötürü nefsinin arzu ettiklerinin hemen gerçekleşmesini ister. İnsanın bu aceleciliği zaman zaman dualarına da yansiyabilir. Dua ettiği zaman hemen duasına karşılık verilmesini ister. Duasına karşılık alması biraz gecikirse "dua da ediyorum, ancak kabul edilmiyor" şeklinde çok yanlış bir serzenişte bulunabilir. Sabırsızlık, zamanla ümitsizliğe hatta duanın terkedilmesine kadar gider.

Oysa mümin bilir ki, kendisi için neyin hayırlı olduğunu en iyi bilen Allah'tır. **"... Olur ki hoşunuza gitmeyen bir şey, sizin için hayırlıdır ve olur ki, sevdiğiniz şey de sizin için bir şerdir. Allah bilir de siz bilmezsiniz"** (Bakara Suresi, 216) ayeti, insana bunu haber verir. Bu nedenle insan Allah'tan bir şeyi istediğinde, takdiri O'na bırakmalı, O'ndan her şartta razı olmuş bir biçimde sabırla beklemelidir. Belki dua ederek talep ettiği şey kendisine bir hayır sağlamayacaktır, o nedenle Allah bunu kendisine vermemektedir. Belki de o hayra ulaşması için belirli bir olgunluğa kavuşması, bunun için de bir süre eğitilmesi gerekmektedir. Belki Allah kendisine daha da hayırlı bir başka nimet verecektir, ama sabrını ve sadakatini denemektedir.

Tüm bunlar dua eden insanın, duasında sabırlı ve kararlı olması, Allah'ın rahmetinden asla ümit kesmemesi gerektiğini göstermektedir. Nitekim Kuran'da, duada sabırlı olmaya özellikle dikkat çekilir:

"Sabır ve namazla yardım dileyin. Bu şüphesiz, huşu duyanların dışındakiler için ağır bir yükür." (Bakara Suresi, 45)

Kuran'da dua ederken kararlı olmak öğütlenmiştir. Dua bir ibadettir ve duada sabır, dua eden açısından önemlidir. Sabırla dua etmek duanın konusu olan isteklere olan ihtiyacın, bu konudaki sıkıntının, daha önemlisi Allah'a olan yakınlığın arttığına göstergesidir. Duada sabır göstermek mümini olgunlaştırır, güçlü bir irade ve karakter kazandırır. Duada sabır gösteren mümin, duasının karşılığını, istediği şeylerin birçoğundan daha değerli olan, derin bir manevi hal kazanarak alır.

Peygamberlerin çoğu Allah'a olan taleplerini kimi zaman yıllar boyu hiç durmadan duayla ifade etmişler, Allah ise onlara istediklerini kimi zaman yıllar sonra vermiştir. Hz. Yakub'un, oğlu Hz. Yusuf'a kavuşması, Hz. Yusuf'un yıllar boyu kaldığı zindandan kurtularak güç ve iktidar sahibi olması, Hz. Eyüp'ün şeytanın kendisine dokundurduğu azaptan kurtulması, bunların hepsi büyük sabır örnekleridir.

Allah bu salih kullarının dualarının karşılığını belirli bir süre ertelemekle onlara hayır dilemiş, onları bu sayede olgunlaştırmış, eğitmiş, sadakat ve ihlaslarını pekiştirmiş, onları cennette yüksek makamlara layık kullar haline getirmiştir.

Bu nedenle yaptığı bir duanın karşılığını görmek için aceleci davranmak asla ve asla bir mümine yaraşmaz. Müminin yegane görevi Rabbimize kul olması ve O'nun kendisi için belirlediği kadere rıza göstermesidir. İşte salih bir mümin duasını, bu kulluk vazifesinin bir parçası olarak yapmalıdır.

Duanın Konusu Sadece Dünyevi Nimetler Değildir

Dua ederken dünya hayatımız için de isteklerde bulunmalı mıyız, yoksa "dünyadan geçip" de sadece ahiret hayatına mı yönelmeliyiz?

Allah samimi müminler için her ikisini de hayırlı görmüştür. Elbette ki dünya hayatı son bulacak olan çok kısa bir hayattır. Her nimetin, kişiyi Allah'a yakınlaştırma ve şükretmesi-

ne vesile olma ihtimali vardır. Bir nimete bakılarak cennet tefekkür edilebilir, Allah'ın sıfatları hatırlanabilir, Allah'ın şanı yüceltilebilir. İşte bu sebepten ötürü Allah müminlere hem dünya hayatları için, hem de ahiret hayatları için dua etmelerini öğütler. Sadece dünya hayatının geçici süsüne yönelip ahireti unutmamaları için de onları uyarır. Ayetlerde şöyle buyrulmaktadır:

"... İnsanlardan öylesi vardır ki: "Rabbimiz, bize dünyada ver" der; onun ahirette nasibi yoktur. Onlardan öylesi de vardır ki: "Rabbimiz, bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik (ver) ve bizi ateşin azabından koru" der. İşte bunların kazandıklarına karşılık nasibleri vardır. Allah, hesabı pek seri görendir." (Bakara Suresi, 200-202)

İnsan, kendi dünyasına ait şeyler için istekte bulunur. Ne için yaşıyorsa, onu en çok ne ilgilendiriyorsa, neye daha fazla vakit harcıyorsa duasını da onlar için eder. Allah için yaşayan bir insanın amacı Allah'ın kendisinden istediklerini yerine getirmeye çalışmaktır. Bu nedenle duası da o yönde olur.

İnsanın dünyaya ait istekleri gerçekleşebilir. Ama bunlar, az önce belirttiğimiz gibi, kendisi için sandığı gibi hayırlı olmayabilir. Para için istekte bulunur. Ama sonrasında para onun inkarını arttırıcı bir meta olabilir. Çünkü tam anlamıyla maddiyatın put edinildiği bu çevrede muhatap olduğu ve olacağı herşey ve neredeyse herkes tam anlamıyla dinin gerekleriyle tezat teşkil edecektir.

İstek, dünyevi bir istektir ve karşılığını dünyada göreceklerdir. Ahiretteki karşılığı ise hiç de umduğu gibi çıkmayabilir. İşte dünya hayatının çekici özelliklerinden bazıları bir ayette şöyle sıralanır:

"Kadınlara, oğullara, kantar kantar yığılmış altın ve gümüşe, salma güzel atlara, hayvanlara ve

ekinlere duyulan tutkulu şehvet insanlara 'süslü ve çekici' kılındı. Bunlar, dünya hayatının meta-ıdır. Asıl varılacak güzel yer Allah katında olandır." (Al-i İmran Suresi, 14)

Dünyada bu dünyevi istek ve tutkuların gerçekleşmesinin insana getirdiği belli birtakım kazançlar elbette vardır. Ama dünyadaki bu kazançlar ahiret için birer kayıp olabilirler. Dünyevi isteklerin ahiret için de bir kazanç sağlayan yönleri vardır. Buna en güzel örnek peygamberlerdedir.

Bu kutlu insanlar, dünya hayatının geçici metaı olan kazançları sadece Allah'ın rızasını kazanmak için istemişlerdir. Bunların en başlıcaları maddiyat, soyun devamı, toplumda belirli bir statü edinmek gibi konulardır.

Peygamberlerin istekleri tamamen Allah'ı hoşnut etmeye yöneliktir. Hiçbir peygamber çocuk edinmeyi, kendisinden sonra adını devam ettirme ayrıcalığını edinebilmek için istememiştir. Çocuğu, sadece kendilerinden sonra iman edenlere önder olması için istemişlerdir.

Buna karşılık kendi soyunun devamını dünyada böbürlenme uğruna isteyen bir kişinin bu isteği, ahirette kendisi için bir şer olur. Çünkü ancak kendi hırs ve üstünlük isteğini tatmin için böyle bir istekte bulunmuş ve bu isteği Allah'ı anmasını engellemiştir. Allah bu isteğin karşılığını dünyada verir, ama ahirette nasibi yoktur.

Sadece dünya nimetlerini isteyerek yapılan dua bir mümin davranışı olmadığı gibi, Allah'a karşı büyük bir samimiyetsizliktir. Müminlerin asıl hedefleri cennettir. Dua eden insan eğer gerçekten müminse, asıl yurdu olan cenneti unutarak tüm duasını geçici olarak bulunduğu dünya hayatının nimetlerine yoğunlaştırmamalıdır. Allah'tan hem dünyada, hem ahirette güzellik istemelidir.

Dualar Kişisel Değil, Tüm Müminler İçin Olmalıdır

Cahiliye toplumunda insanlar mal, servet, evlat, eş ve huzurun en iyisinin kendilerinde olmasını isterler. Zaman zaman yakın arkadaşlar olarak tanınan kişilerin, hatta akrabaların arasında bile kıskançlıktan, hasetten kaynaklanan çekişmelerin yaşandığına ve insanların kendilerine rakip olarak görebilecekleri herkese zarar vermeye çalıştığına şahit olmuşuzdur.

Oysa Kuran'da tarif edilen mümin modelini yaşayan insan hem dünya hayatındaki güzellikleri, hem de ahiretteki nimetleri diğer müminlerle birlikte yaşar. Dünyada nimetler kısıtlı olduğundan bunları onlarla paylaşması, bazen de kendi nefsinde fedakarlık yaparak kardeşine ikram etmesi gerekebilir. Nitekim Kuran'da mümin vasıflarını tanıtırken bu özelliğe de ayrıca dikkat çekilir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

"... Kendilerinde bir açıklık (ihtiyaç) olsa bile (kardeşlerini) öz nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin 'cimri ve bencil tutkularından' korunmuşsa, işte onlar, felah (kurtuluş) bulanlardır." (Haşr Suresi, 9)

Müminlerin birbirlerine olan bu düşkünlükleri, birbirlerinin iyiliği için çaba sarf etmelerinin önemi Kuran'ın başka ayetlerinde de tekrarlanmaktadır:

"Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar birbirlerinin velileridirler. İyiliği emreder, kötülükten sakındırırlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekatı verirler ve Allah'a ve Resûlü'ne itaat ederler. İşte Allah'ın kendilerine rahmet edeceği bunlardır. Şüphesiz, Allah, üstün ve güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir." (Tevbe Suresi, 71)

Müminler arasındaki tesanüd, elbette ki dualarına da yansımaktadır.

Öncelikle dikkat çeken, Kuran'daki müminlerin, dualarında Allah'a hitap ederken çoğunlukla "ben" değil, "biz" demeleridir. Yani dua eden bir mümin, Allah'tan istediği herşeyi sadece kendisi için değil, tüm müminler için istemektedir. Elbette ki insan kişisel olarak da Allah'a dua eder. Her türlü nimete ulaşabilmek için, hatalarının düzelmesi için, kıyamet günü hor ve aşağılık kılınmamak için, cehennem azabından kurtulmak için Allah'tan yardım isteyebilir. Ama bunun yanında birçok konuda da kendisi için istediklerini diğer müminler için de istemesi, Kuran'da örnek olarak gösterilen bir vasıftır. Aşağıdaki birkaç ayet, bu konuda yol göstericidir:

"... Rabbimiz, unuttuklarımızdan veya yanıldıklarımızdan dolayı bizi sorumlu tutma. Rabbimiz, bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme. Rabbimiz, kendisine güç yetiremeyeceğimiz şeyi bize taşıtma. Bizi affet. Bizi bağışla. Bizi esirge, Sen bizim mevlamızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et." (Bakara Suresi, 286)

"Rabbimiz, bizi hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi kaydırma ve katından bize bir rahmet bağışla. Şüphesiz, bağışı en çok olan Sensin Sen. Rabbimiz, kendisinde şüphe olmayan bir günde insanları gerçekten Sen toplayacaksın. Doğrusu Allah, va'dinden cayıp-dönmez." (Al-i İmran Suresi, 8-9)

"Rabbimiz, biz indirdiğine inandık ve elçiye uyduk. Böylece bizi şahidlerle beraber yaz." (Al-i İmran Suresi, 53)

DUANIN YERİ VE ZAMANI

Allah'ın Kuran'da tarif ettiği duada kişi Allah'ın kendisini gördüğünü, duyduğunu kavramış, O'na saygı ve korkuyla boyun eğmiş ve O'nun önünde kulluğunu açıkça kabul etmiştir.

Kuran'a bakıldığında duanın belli bir zamanı olmadığı görülür. İnsanı dua etmeye yönelten her türlü istek, bu ibadetin vaktinin geldiğinin göstergesidir. İnsanın istek ve ihtiyaçları sürekli olduğu için duası da sürekli olmalıdır. Yani duanın belirli bir vakti, saati yoktur.

Ancak Kuran'da, duada konsantrasyonun daha kolay sağlanacağı, günlük uğraşların dışında kalan saatlere, yani geceye ve sabah namazı vaktine dikkat çekilmektedir. Bir ayette müminler **"... seher vakitlerinde bağışlanma dileyenler"** (Al-i İmran Suresi, 17) olarak tarif edilmekte ve dolayısıyla günün bu en erken saatinin önemi vurgulanmaktadır. Başka ayetlerde ise, gece vaktinin, hareketli olan gündüze göre düşünme, okuma ve duaya daha elverişli olduğu şöyle bildirilmektedir:

"Doğrusu gece neşesi (gece ibadeti, insanın iç dünyasında uyandırdığı) etki bakımından daha kuvvetli, okumak bakımından daha sağlamdır. Çünkü gündüz, senin için uzun uğraşlar vardır. Rabbinin ismini zikret ve herşeyden kendini çekerek yalnızca O'na yönel." (Müzemmil Suresi, 6-8)

Dua için belli bir zaman sınırı konulmamış olmasına rağmen, Kuran'ın seher vaktine ve geceye dikkat çekmesinin bü-

yük hikmetleri vardır. Allah ile yakın bir bağlantı kurarak samimi bir dua ile güne başlayan müminin gün içinde Allah'ın rızasını unutmaması ya da sınırlarını göz ardı etmesi ihtimali çok azdır. Güne dua ile başlayan insan, gün boyunca Allah'ın kendisini izlediğinin bilinci ile hareket eder.

Kuran'da öğütlenmiş olan gece duası da gün içinde dünyevi uğraşlarla vakit geçiren insanın kendi kendine bir vicdan muhasebesi yapmasına vesile olur. İnsanın gün içinde başına gelen ve zahiren olumsuz gibi gördüğü olayları daha hikmetli, tevekküllü ve şuurlu bir biçimde değerlendirmesini sağlar.

İnsanın gece saatlerinde dua için zaman ayırması, gün içinde yapılan hataların gözden geçirilmesine ve bu hatalardan dolayı tevbe edilmesine, bağışlanma dilemesine ve günlük uğraşlarının insan ruhunda yarattığı muhtemel olumsuzlukların önüne geçilmesine bir vesiledir.

Dua için belli bir mekan da yoktur. İnsan çarşıda, sokakta, otomobilinin içinde, okulda, işyerinde, kısacası her yerde dua edebilir. Değişik mekanlarda olmanın herhangi bir önemi yoktur. Ancak önemli olan insanın her nerede olursa olsun Allah'ın kendisine şah damarından daha yakın olduğunu unutmamasıdır. Kuran'da peygamberlerin her an ve her yerde dua ettikleri haber verilir. Bir ayette şöyle buyrulmaktadır:

**"(Musa) Hemencecik onların sürülerini suladı, sonra yine gölgeye çekilerek dedi ki: "Rabbim, doğrusu bana indirdiğin her hayra muhtacım."
(Kasas Suresi, 24)**

DUANIN KABUL EDİLMEMEĞİNDEN ENDİŞE ETMEK

İnsanın hayatı boyunca almış olduğu telkinler, zamanla hayatın akışı içerisindeki inanılmaz mucizeleri göz ardı etmesine neden olur. Bu yüzden birçok insan, dünyadaki olayların başıboş ve tesadüfi bir biçimde işlediğine zamanla kendisini inandırır. Aslında Allah'ın varlığına inanmıyor değildir, en azından bunu kesin olarak reddetmemektedir. Ancak dünyanın Allah'tan bağımsız olarak işlediğini, O'nun olayların akışına hiçbir müdahalesinin olmadığını, ya da "mucizeler" aracılığıyla binlerce yılda bir müdahale ettiğini düşünür.

Allah'ı gerektiği gibi takdir edemeyen bu insan, doğal olarak Allah'ın dualara icabet eden sıfatını da kavrayamaz. Dua etse bile Allah'ın duasına icabet edeceğinden şüphe içindedir.

Oysa mümin dua ettiği zaman Allah'ın kendisini işittiğini ve duasına her ne şekilde olursa olsun icabet edeceğini bilir. Çünkü olayların başıboş ve tesadüfi bir biçimde değil, Allah'ın belirlediği kadere göre geliştiğinin, O'nun dilediği şekilde yürüdüğünün farkındadır. Bu nedenle, duasına karşılık görmemek gibi bir kuşkusu yoktur. Bu samimi ruh haliyle dua edenin duasını da Allah makbul görür ve kabul eder. Allah, Kuran'da şöyle buyurmaktadır:

Kullarım Beni sana soracak olursa, muhakkak ki Ben (onlara) pek yakınım. Bana dua ettiği zaman dua edenin duasına cevap veririm. Öyleyse, onlar da Benim çağırırma cevap versinler ve bana iman etsinler. Umulur ki irşad (doğru yolu bulmuş) olurlar. (Bakara Suresi, 186)

Allah, başka ayetlerde de **"...sıkıntı ve ihtiyaç içinde olana, kendisine dua ettiği zaman icabet eden..."** (Neml Suresi, 61-62) olarak bildirilir ki, bu da yine samimi duaların Allah katında mutlaka karşılık göreceğinin ifadesidir.

Dolayısıyla duayı, Allah'ın yardımından kuşkuya düşmeden, kabul olacağına kesin olarak iman ederek dile getirmek gerekir. Aksi bir tutum içinde bulunan, yani Allah'ın icabetine karşı kuşku ile yaklaşan kişi ise, daha başlangıçta Kuran mantığı ile ters düşmüştür.

Bu nedenle dua eden kişinin sahip olması gereken en temel iki özellik, Allah'a karşı samimiyet ve güvendir. Allah kullarının Kendisine yakın olmasını ister. Samimi bir ruh hali içinde istenen güzel şeylere karşılık verir. İnsanı sadece bir su damlasından yaratan, yeryüzünü yoktan var eden Allah için, herhangi bir kişinin duasına karşılık vermek çok kolaydır. Yapılması gereken tek şey inançla ve sabırla istemektir.

Dua konusunda belki de en büyük tehlike, kabul olmayacağı endişesiyle dua etmekten vazgeçmektir. Bu, pek çok yönden hatalı, hatta cahilce bir tavidir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, ayetlerde vurgulanan "duaya icabet" bir şeyin "aynen gerçekleşmesi" anlamına gelmez. Çünkü insan, daha önce de belirttiğimiz gibi, bazen kendisi için zararlı olan bir şeyi Allah'tan talep ediyor olabilir. **"İnsan hayra dua ettiği gibi, şerre de dua etmektedir. İnsan, pek acelecidir"** (İsra Suresi, 11) ayeti, bu durumu açıklamaktadır.

Duada istenilen şeyin geciktirilerek verilmesinin veya tamamen farklı bir şekilde icabet edilmesinin bir nedeni, Allah'ın insanları imtihan etmesi de olabilir. Allah, kullarının sabrını denemek ve onları olgunlaştırmak için vereceği nimetleri belirli bir hikmete göre belirli sürelerin sonunda verebilir.

Bu ve benzeri nedenlerden ötürü duada istenilen herşeyin hemen gerçekleşmesini bekleyemeyiz. Büyük İslam alimi Bediüzzaman'ın belirttiği gibi, Allah dua konusu olan şeyin daha azını verebilir, belki de mükafat olarak daha fazlasını verebilir, ya da yukarıda saydığımız nedenlerden ötürü hiç vermeyebilir. Ancak her durumda da Allah Kendisine dua edenin duasına icabet etmiştir.

SÖZLÜ DUA VE FİİLİ DUA

Allah yeryüzünde meydana gelen tüm olayları belli sebeplere bağlamıştır. Eğer bir meyve ağacı elde etmek istiyorsanız, onun tohumunu toprağa gömüp sulamanız gerekir. Bunun gibi, dünyadaki ve evrendeki herşey Allah'ın koyduğu kanun ve kurallara göre işler. Allah, sözlü duanın yanında insanların çabalarıyla dualarının gerçekleşmesini ne kadar arzuladıklarını göstermelerini beklemektedir. Bu da "fiili dua"dır.

Fiili dua, kişinin herhangi bir arzusuna ulaşmak için elinden gelen herşeyi tamamen yapmasını ifade eder. Bir insanın üniversite imtihanına girmek için form doldurması, dershaneye gitmesi, ders çalışması bir duadır. Bununla birlikte tüm bu işleri yaparken Allah'ın kendisine başarı vermesi için istekte bulunması da bir duadır. İnsan bir şeyi ne kadar çok istiyorsa o kadar da çok çaba gösterir. Bu yüzden fiili dua, sözlü dua ile birlikte yapılması gereken temel bir ibadettir. Fiili ve sözlü duayı açıklayan bir başka örnek, tevbedir. İnsanın işlediği bir günaha karşılık tevbe etmesi ve bağışlanma dilemesi sözlü bir duadır. Ancak insanın sorumluluğu bununla bitmemektedir. Kendisini kötülükten koruması için Allah'a dua eden insanın, bu konuda bir çaba göstermesi, tercih yapması gereken durumlarda iradesine hakim olarak doğru olan yolu tercih etmesi gerekmektedir. Yani tevbe edip vazgeçtiği kötü davranışına bir daha geri dönmemelidir. Bunlar ise onun fiili duasıdır.

Fiili dua ile sözlü dua arasında herhangi bir öncelik de söz konusu değildir. Bir işin gerçekleşmesi için dua edip oturan insanın yapmış olduğu hareket ne kadar yanlış ise, tüm çalışmaları ve tedbirleri aldıktan, yani fiili duasını tamamladıktan sonra "bu işi ben tamamladım" diyerek sözlü dua etmeyen yapmış olduğu davranış da o derece yanlıştır.

ALLAH'TAN BAŞKASINA DUA EDİLMEZ

Ortak koŐmak, yani Őirk, Allah'tan başka ilahlar edinmek, Allah'a karşı iŐlenecek en b0y0k suŐtur. Őirk koŐmanın ne derece b0y0k bir suŐ olduğu Kuran'da Ő0yle bildirilmiŐtir:

"Gerçekten, Allah, kendisine Őirk koŐulmasını bağışlamaz. Bunun dışında kalanı ise, dilediğini baĐıŐlar. Kim Allah'a Őirk koŐarsa, doğrusu b0y0k bir g0nahla iftira etmiş olur." (Nisa Suresi, 48)

Çirkin bilinmesi gereken 0nemli bir y0n0 ise, tarihin her d0neminde, iÇinde yaŐadıĐımız ھاĐ da dahil olmak 0zere, ھاĐ yaygın oluŐudur. ھاĐu kimse, Őirk koŐmayı yani "Allah'tan başka ilah edinme"yi kendisine yakıŐtırmaz belki, ama Őirk iÇinde yaŐıyor olabilir. ھاĐnk0 Őirk Allah'ın sıfatlarını başka varlıklara atfetmek demektir. Bu nedenle bir insan Allah'tan başka varlıkların rızasını kazanmak, onları hoşnut etmek işin yaşıyorsa, baŐkalarından korkup baŐkalarından medet umuyorsa Őirk iÇinde yaŐamaktadır.

İnsanlar işin en b0y0k tehlike olan Őirke karşı korunma yollarından biri Allah'a dua etmektir. ھاĐnk0 dua eden insan Allah'ın varlığını ve birliğini, O'na karşı olan acizliğini, kendisine tek yardım edecek olanın Allah olduğunu ve O'ndan başka ibadet edilecek kimse olmadığını kabul etmiş demektir. Bu nedenle dua, m0mini Őirke karşı korur.

Kuran'da, **"Ey Peygamber, sana ve seni izleyen m0-**

minlere Allah yeter" (Enfal Suresi, 64) ayeti gereği, Müslümanlar bilirler ki kendisinden yardım istenilecek tek varlık Allah'tır. O, her konuda en üstün olan, sonsuz kudret sahibi, herşeyi gören ve işitendir. Tüm eksik sıfatlardan münezzehtir olan ve sonsuz kudret sahibi olan Allah'tır. Evrende tüm kudret O'nun elindedir. Öyleyse yardım ve bağışlanma, sadece ve sadece, herkesin kendisine muhtaç olduğu, kendisinin ise kimseye muhtaç olmadığı Allah'tan istenmelidir.

Kuran'da Allah'tan başkasına dua etmenin yanlışlığı ve tek dua makamının Allah olduğu birçok ayette belirtilir. Bir ayette şu açık hüküm verilir:

Allah ile beraber başka bir ilaha yalvarıp-yakarma, sonra azaba uğratılanlardan olursun. (Şuara Suresi, 213)

Başka ayetlerde ise Allah'tan başkasına dua edenlerin durumu şöyle anlatılır:

Allah'tan başka yakardıkları hiçbir şeyi yaratamazlar, üstelik onlar yaratılıp durmaktadırlar. Ölüdürler, diri değildirler; ne zaman dirileceklerinin şuuruna varamazlar. (Nahl Suresi, 20-21)

Dolayısıyla samimi bir mümin asla ve asla Allah'tan başkasına dua etmez. Yalnızca O'na yalvarıp, yalnızca O'ndan yardım diler. Kuran'ın ilk suresi olan Fatiha Suresi'nde, bu nedenle iman edenlere aşağıdaki dua öğretilir:

Biz yalnızca Sana ibadet eder ve yalnızca Sen'den yardım dileriz. Bizi doğru yola ilet; Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna. Gazaba uğrayanların ve sapmışlarınkine değil. (Fatiha Suresi, 4-7)

Müminlere düşen de, Allah'ın sonsuz kudretini düşünüp kavramak, bu kudrete gönülden boyun eğmek ve yalnızca O'ndan yardım dilemektir. Aksi bir davranışın ise dünyada da, ahirette de karşılığı hüsrandır. Bu, Allah'ın bir vaadidir.

CAHİLİYENİN DUA ANLAYIŞI

Allah'tan başkalarını ilah edinenler, yani müşrikler de zaman zaman Allah'a dua ederler. Ancak müşriklerin duası, müminlerin duasından çok farklıdır. Müşrikler sadece darda kaldıkları durumlarda Allah'a muhtaç olduklarını hatırlar ve sadece bu tür durumlardan kurtulmak için dua ederler.

Oysa insanın hayatında Allah'a muhtaç olmadığı tek bir an bile yoktur. İşte müşrik ile müminin dualarındaki fark burada ortaya çıkar. Müminler her zaman ve her durumda Allah'a yönelirler. Mümin dua etmek için kendisine bir sıkıntı dokunmasını beklemes. Allah'a her an yaklaşma ihtiyacı içinde olduğundan dua eder.

Müşrik karakterinin en belirgin özelliği ise, Allah'a karşı son derece nankör ve ikiyüzlü olmasıdır. Kendisi sıkıntıdayken her şeyi bir kenara bırakarak Allah'a dua eder. Sıkıntısı geçince de sanki dua eden kendisi değilmiş gibi Allah'ı unuttur. Çünkü olayların büyük bölümünün Allah'tan başka varlıkların kontrolünde gerçekleştiğini sanmaktadır. Dünyadaki her şeyin aslında Allah'ın iradesiyle gerçekleştiğini bilmemektedir. Bu sığ görüşlülüğü sebebiyle, kendince bel bağladığı tüm ümitlerin zaten Allah'ın kontrolünde olduğunu hesap edemez.

Örneğin, bir hastalıkla muhatap olduğunda kendisini iyileştirecek olanın, doktorlar, ilaç veya hastanenin üstün teknolojik imkanları olduğunu düşünür. Her hastalığa şifa verenin, gerekli ilacı, doktoru da var edenin Allah olduğunu düşünemez. Çok güvendiği doktorlar, ilaçlar yetersiz kalınca, o ana kadar

çok az düşündüğü, hatta belki de hiç düşünmediği Allah'a sığınma fikrine yönelir. Oysa şifa verecek olan yalnızca Allah'tır. Cahiliye insanları ise bunu kavrayamazlar ve nankörce bir tavır içinde bulunurlar. Bu nankörlükleri bir ayette şöyle tarif edilir:

İnsana bir zarar dokunduğunda, yan yatarken, otururken ya da ayaktayken bize dua eder; zararını üstünden kaldırdığımız zaman ise, sanki kendisine dokunan zarara bizi hiç çağırmamış gibi döner-gider. İşte, ölçüyü taşıranlara yapmakta oldukları böyle süslenmiştir. (Yunus Suresi, 12)

İnsanın zor bir anında Allah'ı aklına getirmesi, aslında tek sığınacağı varlığın Allah olduğunu bildiği anlamına gelmektedir. Daha önce nefsinin çıkarlarına ters geldiği için göz ardı ettiği bu gerçeği, büyük bir sıkıntıyla karşılaşınca hemen hatırlar. Fakat bu sıkıntıdan kurtulunca yine nankörlük edecektir. Bu durumun belirgin bir örneği Kuran'da şöyle tarif edilir:

Karada ve denizde sizi gezdiren O'dur. Öyle ki siz gemide bulduğunuz zaman, onlar da güzel bir rüzgarla onu yüzdürürlerken ve (tam) bununla sevinmektelerken, ona çılgınca bir rüzgar gelip çatar ve her yandan dalgalar onları kuşatır; onlar artık bu (dalgalarla) gerçekten kuşatıldıklarını sanmışlarken, dinde O'na 'gönülden katıksız bağlılar (muhlisler)' olarak Allah'a dua etmeye başlarlar: "Andolsun eğer bundan bizi kurtaracak olursan, muhakkak sana şükrederden olacağız." Ama (Allah) onları kurtarınca, hemen haksız yere, yeryüzünde taşkınlığa koyulurlar. Ey insanlar, sizin taşkınlığınız, ancak kendi aleyhinizedir; (bu) dünya hayatının geçici metaidir. Sonra dönüşünüz bizedir, biz de yaptıklarınızı size haber vereceğiz. (Yunus Suresi, 22-23)

Fırtınada denizin ortasında kalan bir gemiden kurtulmak son derece zordur. Kişi ölümle burun burunadır ve o zamana kadar bel bağladığı sebeplerden hiçbiri onun yardımına gelebilecek gibi gözükmemektedir. Ona ancak öyle bir güç sahibi yardım edebilir ki, denize de, fırtınaya da, gemiye de, karanlığa da hakim olsun... Ki bu üstün gücün sahibi, ancak Allah'tır.

Bu, insanın Allah dışında kendisinden yardım beklediği tüm yardım kapılarının kapanmış olması demektir. Yani tam anlamıyla çaresiz kalmıştır. Böyle bir durumda kalan kişi birden Allah'ın varlığından emin olarak, kendisine ancak O'nun yardım edebileceğinden şüphe duymayarak dua etmeye başlar. Dua ederken herşeyden kendini çekip, yalnızca Allah'a yakarır. İçinde bulunduğu bu zor durumdan onu ancak Allah'ın kurtarabileceğini anlamıştır. Ve bunun da ancak Allah'ın dilemesine bağlı olduğunu bilmektedir.

Bu gerçeği o an çok iyi düşünüp akleder. Daha önceden Allah'a eş tuttuğu herşey yok olup gitmiştir. Onları düşünmez bile. Kendisine yardım etme ihtimalleri aklına dahi gelmez. Çünkü öyle bir ihtimal olmadığını çok iyi bilir. Daha önceden böyle veya buna benzer bir durumla karşılaşabileceğini belki de hiç düşünmemiştir. Ölümü kendisinden çok uzak gördüğünden, ölümden sonrası için oldukça kayıtsız ve rahat davrandığından, dünyevi destekçilerine güvenmiştir. Ama hiç hesaba katmadığı böyle bir olayla karşılaştığında, söz konusu destekçilerin varlığı onu ilgilendirmez. Allah'a dua etme konusunda tereddüt dahi etmez. Söz konusu kişi, Allah'a teslimiyet, O'ndan yardım dileme konusunda daha önceden zorlanan biri de olsa, o anda katıksızca dua edecektir. Allah'a dua etmesi gerektiğini ona kimse söylemez, hatırlatmaz. Buna ihtiyaç yoktur. Kendisi tek yardımın ancak Allah'tan gelebileceğini kavramıştır çünkü.

Şimdiye kadar hiç düşünmediği kendi sonu birdenbire kendisi ile yakınlaşmış, neredeyse onunla yüzyüze gelmiştir. Ölümün varlığını ilk defa olarak bu kadar yoğun şekilde anla-

mıştır. Hayatı boyunca düşünmediği bu sonu ve bundan sonrasını birkaç dakika içinde detaylarıyla düşünür ve kendisiyle daha önce tanışmadığı bir korku ile tanışır. Dünyadaki yaşamında hiç düşünmediği ahiret gerçeği birdenbire gözünde belirir.

Ölüme bu kadar yaklaştığında cenneti hak edecek işler yapmadığını anlar ve en büyük korkusunun bundan kaynaklandığı gerçeği ile karşılaşır. Dünyada yaptıklarını değerlendirir. Bunun sonucundan çok korktuğu için ne büyüklenebilir, ne de din konusundaki pervasızlığını sürdürebilir. Sanki daha önce Allah'a yakınlığı reddeden, duada büyülenen ve herşeyi kendisine mal etmeye çalışan kendisi değilmiş gibi hareket eder. Oysa aslında kendi nankörlüğünün farkındadır. Kendi iradesi ile Allah'a yakınlaşıp dua eder. Bu, ne yapması gerektiğini çok iyi bildiğinin en büyük alametidir.

Kendisine daha önceden öğretilmemiş olmasına rağmen, zorluklarla karşılaşan pek çok insan tarif ettiğimiz yakınlık ve içlilikle Allah'a dua etmektedir. Hatta bu insanlardan bir kısmı, daha önce rahat içindeyken Allah'ın varlığını reddetmekten çekinmemiş kişilerdir. Allah'ı inkarlarıyla tanınan kişilerin önemli bir kısmı böyle bir anda yine "Kendisinden başka hiç bir sığınacak bulunmayan" Allah'a sığınır.

Ancak, Kuran'da bildirildiği gibi, gemide içten, O'ndan başka hiçbir güç sahibinin olmadığını anlamış bir şekilde Allah'a yönelen inkarcı, tehlikenin geçmesi ile o anda yaşadığı korkularını ve içliliğini bir anda kaybeder. Şaşılacak şekilde eski müşrik yaşamına geri döner. Duyduğu pişmanlık ve Allah'a yönelik, ani şekilde yerini inkara ve nankörlüğe bırakır. İmansızlığına geri döner. Tehlike anında düşündüğü ve farkına vardığı gerçekleri birdenbire unuttur. Rahatlamanın ve tehlikeden uzaklaşmanın verdiği güven içinde Allah'a dua etmeyi unuttur.

Cahiliyenin bu bozuk psikolojik durumu ve nankörlüğü başka ayetlerde şöyle anlatılır:

İnsan, hayır istemekten bıkkınlık duymaz; fakat ona bir şer dokundu mu, artık o, ye'se düşen bir umutsuzdur. Oysa ona dokunan bir zarardan sonra tarafımızdan bir rahmet taddırsak, mutlaka: "Bu benim (hakkım)dır. Ve ben kıyamet-saatinin kopacağına da sanmıyorum; eğer Rabbime döndürülsem bile, muhakkak O'nun katında benim için daha güzel olanı vardır." der. Ama andolsun biz, o kâfirlere yaptıklarını haber vereceğiz ve andolsun onlara, en kaba bir azaptan taddiracağız. İnsana nimet verdiğimiz zaman, yüz çevirir ve yan çizer; ona bir şer dokunduğu zaman ise, artık o, geniş (kapsamlı ve derinlemesine) bir dua sahibidir. (Fussilet Suresi, 49-51)

Tüm bu ayetlerde sıkıntıda Allah'a yöneldiği halde rahata kavuşunca nankörleşen insanlardan söz edilmektedir. Bu, başta da belirttiğimiz gibi müşriklere ait bir tavidir; çünkü müminlerin özelliği her şart altında Allah'a yönelmeleridir. Sadece zorlukta değil, ferah ve rahat içindeyken de O'na dua eder, O'nu övgüyle tesbih ederler. Kendisinden yardım istenecek tek güç sahibinin Allah olduğunu kesin olarak bilirler.

Fakat burada dikkat edilmesi gereken bir nokta vardır: Gemide Allah'a dua edip sonra güvenliğe kavuşunca O'nu unutan nankör karakter, her insanın nefsinde bulunan ve dolayısıyla herkesi etkileyebilecek bir eğilimdir. Kuran'daki bu kıssanın bir hikmeti elbette müşrikleri kınamaktır ancak, tüm okuyanların da burada anlatılanlardan ibret alması ve böyle bir tavra girmekten sakınması gerekir. Yani herkes bu örnek üzerinde düşünmeli, kendi durumunu tartmalı, samimi bir nefis muhasebesi yapmalıdır.

Örneğin siz, kendi durumunuzu düşünüyor musunuz?...

Acaba sizin de dualarınız, gemiyle fırtınaya yakalananlar gibi, sadece büyük zorluk zamanlarında mı güçleniyor? Allah'a sadece bir belayla, bir sıkıntıyla yüzleşince mi yöneliyorsunuz?

Dualarınız hep sıkıntılı dönemlerinizde mi samimi ve içli hale geliyor? Rahat ve mutlu olduğunuz zamanlarda ise Allah'ı az anmaya, O'na pek dua etmemeye mi başlıyorsunuz?....

Eğer böyleyse bunun üzerinde durup düşünmeniz gerekir. Kuran'daki kıssadan ibret almanız, gemide dua edip sonra da nankörlük eden müşriklere benzememek için çabalamanız, Allah'a tevbe etmeniz, O'ndan bağışlanma dilemeniz gerekir. Çünkü imanlı her insanın görevi, Kuran'da anlatılan kafir ve müşrik özelliklerinden elinden geldiğince sakınmak ve mümin özelliklerini eksiksiz olarak kazanmak için çabalamaktır. Bir müminin en önemli vasıflarından biri ise, hem zorlukta hem rahatlıkta, hem darlıkta hem bollukta, her türlü şartta Allah'a kul olduğunu unutmaması, hep O'na yönelmesi, hep O'na dua edici ve şükredici olmasıdır.

Unutulmamalıdır ki, sadece zorluk ve sıkıntı durumunda Allah'a dua etmek, samimi bir davranış değildir. Nitekim Kuran'da, Allah'a ve elçisine başkaldırmış en azılı din düşmanlarının dahi zorluk ve sıkıntı durumunda Allah'a yönelerek dua ettiği bildirilir.

Bu konuda verilebilecek en açık örneklerden biri, Firavun'dur. Eski Mısır'da kendini ilah olarak tanıtarak büyülenen Firavun, Hz. Musa ve kavmine birçok eziyette bulunmuş ve kendisine gelen tüm mucizelere ve tebliğ'e rağmen Allah'ı inkar etmişti. Üstelik bu inkarı ve büyülenmesi ölümle yüzyüze gelinceye kadar sürdürdü. Fakat ölümün kendisine çok yakın olduğunu ve kurtuluş imkanının kalmadığını anladığında çaresizlik içinde dua etmeye başladı ve kendisinin de bir Müslüman (Allah'a teslim olmuş) olduğunu iddia etti. Kuran'da bu olay şöyle anlatılır:

Biz, İsrailoğullarını denizden geçirdik; Firavun ve askerleri azgınlıkla ve düşmanlıkla peşlerine düştü. Sular onu boğacak düzeye erişince (Firavun):"İsrailoğullarının kendisine inandığı (ilah-tan) başka ilah olmadığına inandım ve ben de

Müslümanlardanım" dedi. Şimdi, öyle mi? Oysa sen önceleri isyan etmiştin ve bozgunculuk çıkarınlardanydın. Bugün ise, senden sonrakilere bir ayet (tarihi bir belge, ibret) olman için seni yalnızca bedenle kurtaracağız (herkese cesedini göstereceğiz). Gerçekten insanlardan çoğu, bizim ayetlerimizden habersizdirler. (Yunus Suresi, 90-92)

Kuran'da defalarca anlatılan bu çarpık dua anlayışından, üstte de vurguladığımız gibi, müminin de kendisine bir pay çıkarması gerekmektedir. Kuran'ın muhatabı onu okuyan tüm müminlerdir ve Allah bu ayetlerde müminlere de uyarıda bulunmakta ve duanın tüm zamanlara yayılmasını istediğini bildirmektedir.

İşte cahiliyenin dua anlayışı ile iman edenlerin dua anlayışları arasındaki en çarpıcı farklardan biri bu noktada ortaya çıkar. Müminler, kendilerini yaratan, sayısız nimet veren Rabbimize karşı son derece boyun eğicidirler. Kendileri için gerçek dost ve yardımcının yalnızca Allah olduğunun bilincindedirler. Ve bu yüzden her türlü ortamda yalnızca Allah'tan yardım diler ve O'na dua ederler. Cahiliye insanları ise ancak bir zorluk içine düştükleri zaman Allah'tan yardım dilemeyi hatırlar ve bunun dışındaki zamanlarda kendilerine başka veliler edinip, onlardan medet umarlar. Elbette bu cahilliklerinin acı karşılığını dünyada da ahirette de göreceklerdir.

KURAN'DA PEYGAMBER DUALARI

Kuran'da bahsi geçen peygamberlerin her biri, belli özellikleri ile dikkati çeken kavimlere gönderilmişlerdir. Bu kavimler, daha önce kendilerine gelen elçileri yalanlamış, azgınlaşmış ve aşırılığa gitgide daha fazla yönelmiş topluluklardı. Peygamberlerin görevi ise dini tanımayan veya tanıdığı halde inkara yönelen bu topluluklara hak dini tanıtmak, onları Allah'a çağırmak ve ahirete yöneltmekti.

Bu ise son derece zor bir işti. Tek başına bir insan, insanların çoğunun kendisine karşı çıkıp tepki göstereceğini bile bile, o ana kadar hiç duyulmamış veya duyulduğu halde kabul edilmemiş hak dini insanlara tanıtmak üzere görevlendiriliyordu. Üstelik bu görev, sahip olduklarını ve hatta hayatını tehlikeye sokuyordu. İnsanlar, sırf Allah'a çağırdığı için kendisinden nefret edebilir, hatta kendisini öldürmeye yeltenebilirlerdi. Kendisine eziyet edebilir, inanmış gibi görünüp hainlik yapabilirlerdi. Peygamberin çevresindeki hiç kimse, hatta ailesi bile kendisine inanmayabilirdi. Sorumluluğu ise Allah'a karşıydı. Bu, mutlaka yerine getirilmesi gereken, kapsamı ve önemi oldukça büyük olan bir sorumluluktu. İnsanların dini öğrenip öğrenmemeleri ve öğrendikleri ile cenneti hak edip etmemeleri peygamberin üzerindeki bir yükümlülük değildi. Onun tek vazifesi dini tebliğ etmektir.

Bu, dünya üzerinde tanıyıp bildiğimiz hiçbir şeye benze-
mez. Tek başına bir insanın büyük bir topluluğa karşı bu gö-
reve başlaması, oldukça zorlu bir iştir.

Ancak elbette durum, dışarıdan bakanlar için böyledir, as-
lında, herşeyin üzerinde hakim olan Allah'ın gücüdür. Böyle
bir durumda da inkarcıların sayısı ya da gücü önemli bir fak-
tör olmaz. Peygamberlerin her biri bu gerçeği çok iyi bilerek
hareket etmişler, üzerlerindeki bu sorumluluğu Allah'a olan
güvenleri ile tam anlamıyla yerine getirmişlerdir. Allah pey-
gamberlerin bu üstün özelliklerini ayetlerinde övmektedir.
Kuran'da bildirildiği gibi Allah'ın yardımı her zaman inananlar-
dan yanadır ve Allah peygamberlerini insanların zulümlerin-
den korumaktadır. Kuran'da, Peygamberimiz Hz. Muham-
med'in hicret sırasında yaşadığı bir tehlikeden söz edilirken bu
gerçek şöyle açıklanmıştır:

Siz O'na (Peygambere) yardım etmezseniz, Allah O'na yardım etmiştir. Hani kafirler ikiden biri olarak O'nu (Mekke'den) çıkarmışlardı; ikisi mağarada olduklarında arkadaşına şöyle diyordu: "Hüzne kapılma, elbette Allah bizimle beraberdir." Böylece Allah O'na 'huzur ve güvenlik duygusunu' indirmişti, O'nu sizin görmediğiniz ordularla desteklemiş, inkar edenlerin de kelimesini (inkar çağrılarını) alçaltmıştı. Oysa Allah'ın kelimesi, yüce olandır. Allah üstün ve güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir. (Tevbe Suresi, 40)

Peygamberler, Kuran'da Allah'a karşı her şartta koruduk-
ları içli yakınlıkları ile örnek gösterilmişlerdir:

Andolsun sizin için, Allah'ı ve ahiret gününü umanlar ve Allah'ı çokca zikredenler için Al-

lah'ın Resulünde güzel örnekler vardır. (Ahzab Suresi, 21)

İstekleri katıksızca Allah'tandır. Kendilerine peygamberlik görevinin verilmesinden itibaren tek çabaları verilen bu görevi yerine getirmek ve kavimlerini Allah'a çağırmak olmuştur. İstekleri de elbette ki amaçları ile doğru orantılı olmuştur. İçli, katıksız, yakın ve samimi duanın örneklerini işte bu nedenle peygamberlerde oldukça net bir biçimde görebiliriz.

Bu nedenle kitabın bundan sonraki kısmında Kuran'da öğretilen peygamber dualarını inceleyeceğiz.

Hz. Nuh'un Duaları

Kuran'da, yıllar boyunca, örnek bir kararlılıkla kavmini tevhid dinine çağıran Hz. Nuh'un sabrından övgü ile bahsedilir. Hz. Nuh kendisine ve yanındaki müminlere düşmanlık gösteren kavmine karşı kararlılıkla mücadele etmiştir. Hz. Nuh'un içinde bulunduğu her türlü durumda Allah'a yönelmesi, O'nun yardımını umarak samimiyetle dua etmesi ise müminler için büyük bir örnektir. Hz. Nuh içinde bulunduğu durumu Allah'a söylemiş ve şöyle dua etmiştir:

Sonunda Rabbine dua etti: "Gerçekten ben, yenik düşmüş durumdayım. Artık Sen (bu kafir toplumdans) intikam al." (Kamer Suresi, 10)

Başka bir surede Hz. Nuh'un Allah'a duası şu şekilde haber verilir:

Nuh: "Rabbim, yeryüzünde kafirlerden yurt edinen hiç kimseyi bırakma." dedi. "Çünkü Sen onları bırakacak olursan, Senin kullarını şaşırtıp-saptırırlar ve onlar, kötülükten sınırı aşan (facir'den) kafirden başkasını doğurmazlar. Rabbim, beni, annemi, babamı, mü'min olarak

evime gireni, iman eden erkekleri ve iman eden kadınları bağışla. Zalimlere yıkımdan başkasını arttırma." (Nuh Suresi, 26-28)

Allah, Hz. Nuh'un bu duasını kabul etmiş ve ileride kopacak olan Tufan'a hazırlık yapmasını emretmiştir. Hz. Nuh yakında herhangi bir deniz veya göl olmamasına rağmen Allah'ın emri üzerine büyük bir gemi yapmaya başlamıştır. Geminin yapımı sırasında kavmi ise kendisi ile alay etmeye devam etmiştir. Bu olay Kuran'da şöyle haber verilir:

Gemi yapıyordu. Kavminin ileri gelenleri kendisine her uğradığında O'nunla alay ediyordu. O: "Eğer bizimle alay ederseniz, alay ettiğiniz gibi biz de sizlerle alay edeceğiz" dedi. (Hud Suresi, 38)

Ancak Hz. Nuh kavminin tüm baskısına rağmen, Allah'ın emri gereği gemiyi hazırlamaktadır. Ve sonunda Allah'ın vaadi gelir ve tufan patlak verir:

Biz de 'bardaktan boşanırcasına akan' bir su ile göğün kapılarını açtık. Yeri de 'coşkun kaynaklar' halinde fışkırttık. Derken su, takdir edilmiş bir işe karşı (hükümümüzü gerçekleştirmek üzere) birleşti. Ve onu da tahtalar ve çiviler(le inşa edilmiş gemi) üzerinde taşıdık. (Kamer Suresi, 11-13)

Tufan sırasında boğulanlardan birisi de Hz. Nuh'un oğludur. Hz. Nuh tufandan önce oğlunu gemiye çağırır ancak oğlu babasının bu çağrısını kabul etmez. (Hud Suresi, 43) Kuran'da Hz. Nuh'un, oğlunun ölümü üzerine Allah'a şu şekilde seslendiği anlatılmaktadır:

Nuh Rabbine seslendi: Dedi ki: "Rabbim, şüphesiz benim oğlum ailemdendir ve senin Va'din de doğrusu haktır. Sen hakimler hakimisin." Dedi

ki: "Ey Nuh, kesinlikle o senin ailenden değildir. Çünkü o, salih olmayan bir iştir. Öyleyse hakkında bilgin olmayan şeyi benden isteme. Gerçekten ben, cahillerden olmayasın diye sana öğüt veriyorum." (Hud Suresi, 45-46)

Hız. Nuh kavminin helak edilmesi için dua ederken "mümin olarak evine girenlerin" korunmasını istemiştir. Oysa Nuh'un oğlu iman etmemiştir. Hız. Nuh hatasından dolayı pişmanlık duymuştur, bu nedenle Allah'a kendisini affetmesi için dua eder:

Dedi ki: "Rabbim, bilgim olmayan şeyi Senden istemekten Sana sığınırım. Ve eğer beni bağışlamaz ve beni esirgemezsen, hüsrana uğrayanlardan olurum." (Hud Suresi, 47)

Hız. İbrahim'in Duaları

Günümüzde milyonlarca insanın hac görevini yerine getirmek için ziyaret ettiği Kabe'yi inşa eden Hız. İbrahim, Kuran'da, "tek başına bir ümmet" olarak tanıtılmaktadır. O ve oğlu Hız. İsmail, bundan binlerce yıl önce, Allah'ın vahyi doğrultusunda insanların toplanacakları ve O'nu zikredecekleri, yılın belirli zamanlarında oraya hacca gelecekleri bir ev inşa etmişlerdir. Bu evin Kuran'daki adı Kabe'dir. İkisi bunu bir ibadet olarak yapmış, ve sonrasında şöyle dua etmişlerdir:

İbrahim, İsmail'le birlikte Evin (Ka'be'nin) sütunlarını yükselttiğinde (ikisi şöyle dua etmişti): "Rabbimiz bizden (bunu) kabul et. Şüphesiz, Sen işiten ve bilensin". (Bakara Suresi, 127)

Kabe'nin inşa edildiği yer zamanla gelişecek ve bugün Mekke olarak isimlendirdiğimiz şehir halini alacaktır. Hız. İbrahim burası için Allah'a şöyle dua etmiştir:

Hani İbrahim: "Rabbim, bu şehri bir güvenlik yeri kıl ve halkından Allah'a ve ahiret gününe inananları ürünlerle rızıklandır" demişti de (Allah: "Sadece inananları değil) inkâr edeni de az bir süre yararlandırır, sonra onu ateşin azabına uğrattırım; ne kötü bir dönüştür o" demişti. (Bakara Suresi, 126)

Hz. İbrahim ve oğlu İsmail dualarında sadece kendi yaşadıkları dönem için değil, kendilerinden sonra gelecek olan kuşaklar için de bazı isteklerde bulunmuşlardır:

Rabbimiz, ikimizi sana teslim olmuş (Müslümanlar) kıl ve soyumuzdan sana teslim olmuş (Müslüman) bir ümmet (ver). Bize ibadet yöntemlerini (yer veya ilkelerini) göster ve tevbeimizi kabul et. Şüphesiz, Sen tevbeleri kabul eden ve esirgeyensin. Rabbimiz, içlerinden onlara bir elçi gönder, onlara ayetlerini okusun, kitabı ve hikmeti öğretsin ve onları arındırsın. Şüphesiz, Sen güçlü ve üstün olansın, hüküm ve hikmet sahibisin. (Bakara Suresi, 128-129)

Hz. İbrahim'in bir başka duasında, Allah'a yakınlaşma yolları aradığı şöyle haber verilmektedir:

Hani İbrahim: "Rabbim, bana ölüleri nasıl dirilttiğini göster" demişti. (Allah ona:) "İnanmıyorsunuz?" deyince, "Hayır (inandım), ancak kalbimin tatmin olması için" dedi. "Öyleyse, dört kuş tut. Onları kendine alıştıır, sonra onları (parçalayıp) her bir parçasını bir dağın üzerine bırak, sonra da onları çağır. Sana koşarak gelirler. Bil ki, şüphesiz Allah, üstün ve güçlü olandır, hüküm ve hikmet sahibidir." (Bakara Suresi, 260)

Ayetten de açıkça anlaşıldığı gibi İbrahim Peygamberin Allah'tan ölümleri nasıl dirilttiğini göstermesini istemesi, inancındaki bir zayıflıktan dolayı değildi. Aksine iman etmişti, ama iman ettiği gerçeği tam anlamıyla kavramak istiyordu. O, son derece samimi ve içten bir biçimde Allah'ın bir mucizesine tanık olmayı istemiş, Allah bu samimi duaya icabet etmişti.

Hız İbrahim'in babası bir putperestti. O, babasına dini tebliğ etmiş ancak babası iman etmeyi kabul etmemişti. İbrahim Peygamber ise babası için Allah'tan bağışlanma dilemişti:

(İbrahim:) "Selam üzerine olsun, senin için Rab-bimden bağışlanma dileyeceğim, çünkü, O, bana pek lütfkardır" dedi. Sizden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan kopup-ayrılıyorum ve Rabbime dua ediyorum. Umulur ki, Rabbime dua etmekle mutsuz olmayacağım." (Meryem Suresi, 47-48)

Hız İbrahim'in, babası bir mümin olmadığı halde onun için Allah'a dua etmesinin gerçek nedeni de Kuran ayetlerinde şöyle haber verilmektedir:

Kendilerine onların gerçekten çılığın ateşin arkadaşları oldukları açıklandıktan sonra -yakınları dahi olsa- müşrikler için bağışlanma dilemeleri Peygambere ve iman edenlere yaraşmaz. İbrahim'in babası için bağışlanma dilemesi, yalnızca ona verdiği bir söz dolayısıyla idi. Kendisine, onun gerçekten Allah'a düşman olduğu açıklanınca ondan uzaklaştı. Doğrusu İbrahim, çok duygulu, yumuşak huyluydu. (Tevbe Suresi, 113-114)

Bugün milyonlarca insanın ziyaret ettiği Mescid-i Haram'a yani Kabe'ye ilk yerleşen Hız İbrahim, duasının devamında oğulları İsmail, İshak ve tüm müminler için şu isteklerde bulunmuştu:

Rabbimiz, gerçekten ben, çocuklarımdan bir kısmını Beyt-i Haram yanında ekini olmayan bir vadiye yerleştirdim; Rabbimiz, dosdoğru namazı kılsınlar diye (öyle yaptım), böylelikle Sen, insanların bir kısmının kalblerini onlara ilgi duyar kıl ve onları birtakım ürünlerden rızıklandır. Umulur ki şükrederler. Rabbimiz, şüphesiz Sen, bizim saklı tuttuklarımızı da, açığa vurduklarımızı da bilirsin. Yerde ve gökte hiçbir şey Allah'a gizli kalmaz. Hamd, Allah'a aittir ki, O, bana ihtiyarlığa rağmen İsmail'i ve İshak'ı armağan etti. Şüphesiz Rabbim, gerçekten duayı işitendir. Rabbim, beni namazı(nda) sürekli kıl, soyumdan olanları da. Rabbimiz, duamı kabul buyur. Rabbimiz, hesabın yapılacağı gün, beni, ane-babamı ve mü'minleri bağışla. (İbrahim Suresi, 37-41)

Görüldüğü gibi Hz. İbrahim duasında hem Allah'ın sıfatlarını saymakta, hem de O'na şükretmektedir. O'ndan istediği şeyler de, kendisini O'na yakınlaştıracak, ahirette bağışlanmasına vesile olacak isteklerdir.

Hz. Lut'un Duaları

Kuran'da "hüküm ve ilim" verilen peygamber olarak bahsedilen Hz. Lut, Nuh Peygamber gibi kavmine uzun yıllar boyunca hak dini tebliğ etmiştir. Ancak Allah'ın sınırlarını çiğneyerek eşcinsel ilişkilerde bulunan kavminin Hz. Lut'a cevabı hep olumsuz olmuştur:

Hani Lut da kavmine şöyle demişti: "Sizden önce alemlerden hiç kimsenin yapmadığı hayasız-çirkinliği mi yapıyorsunuz? Gerçekten siz

kadınları bırakıp şehvetle erkeklere yaklaşıyorsunuz. Doğrusu siz, ölçüyü aşan (azgın) bir kavimsiniz. Kavminin cevabı: "Yurdunuzdan sürüp çıkarın bunları, çünkü bunlar çokça temizlenen insanlarmış!" demekten başka olmadı. (A'raf Suresi, 80-82)

Lut Kavmi, Allah'ın elçisini tanınamakla kalmayıp, ona karşı açıkça meydan okumuştur. Hz. Lut ise kavmini uzun bir zaman tevhid dinine çağırdı, herhangi bir olumlu cevap alamayınca Allah'a şöyle dua etti:

Dedi ki: "Rabbim, fesat çıkarıcı (bu) kavme karşı bana yardım et." (Ankebut Suresi, 30)

Hz. Lut'un duasını Allah kabul etti ve Allah'ın elçisine başkaldıran Lut Kavmi helak oldu:

Şüphesiz biz, fasıklık yapmalarından dolayı, bu ülke halkının üstüne gökten iğrenç bir azab indireceğiz. Andolsun, biz akledebilecek bir kavim için orada apaçık bir ayet bırakmışızdır. (Ankebut Suresi, 34-35)

Bu örnekte gördüğümüz gibi dua, sadece insanların iyiliği, dünya ve ahiret saadeti için olmayabilir. Allah'ın sınırlarını çiğneyen, müminlere zulmeden toplulukların helakı için birçok peygamber dua etmiştir. Hz. Lut'un duası da buna bir örnektir.

Hz. Eyüp'ün Duaları

Kuran'da dört yerde Hz. Eyüp'ten bahsedilir ve onun sabrı müminlere örnek olarak gösterilir. Allah'tan vahiy alan seçilmiş bir kul olan Hz. Eyüp (Nisa Suresi, 163), ciddi bir hastalığa yakalanarak sıkıntı çekmiştir. Ancak içinde bulunduğu her türlü ağır şartta daima sabrı ve Allah'a olan güveni ile öne

çıkmiştir. Allah onun bu vasfını tüm müminlere örnek olarak gösterir:

... Gerçekten, Biz onu sabredici bulduk. O, ne güzel kuldu. Çünkü o, (daima Allah'a) yönelip-dönen biriydi. (Sa'd Suresi, 44)

Hz. Eyüp yakalandığı hastalığın yanısıra bir de şeytanın olumsuz telkini ile karşı karşıya kalmıştı. Ancak Hz. Eyüp bu sıkıntısını samimi olarak Allah'a açmış ve O'ndan yardım dileyerek dua etmiştir:

Kulumuz Eyyub'u da hatırla. Hani o: "Herhalde şeytan, bana kahredici bir acı ve azab dokundurdu" diye Rabbine seslenmişti. (Sad Suresi, 41)

Bir başka ayette, Hz. Eyüp'ün içli duasından şöyle söz edilir:

Eyüp de; hani o Rabbine çağrıda bulunmuştu: "Şüphesiz bu dert (ve hastalık) beni sarıverdi. Sen merhametlilerin en merhametli olanısın." (Enbiya Suresi, 83)

Allah elbette bu salih kulunun duasına icabet etmiştir. Allah'ın Hz. Eyüp'e verdiği cevap ayetlerde şöyle aktarılır:

Böylece onun duasına icabet ettik. Kendisinden o derdi giderdik; ona katımızdan bir rahmet ve ibadet edenler için bir zikir olmak üzere ailesini ve onlarla birlikte bir katını daha verdik. (Enbiya Suresi, 84)

Allah insanları çok farklı şekillerde imtihan etmektedir. Allah'ın salih kullarından biri olan Hz. Eyüp de şiddetli bir sıkıntı denenmiştir. Benzer sıkıntılar, yine dünyadaki imtihan ortamı içinde başka müminlerin başına da gelebilir. Dolayısıyla bu tür bir durumda kalan bir mümin, Hz. Eyüp örneğinde olduğu gibi, imtihanın şekli ve süresi ne olursa olsun Allah'ın

insana taşıyamayacağı yükü yüklemeyeceğinin bilincinde olmalıdır.

Hz. Yusuf'un Duaları

Hz. Yusuf kıssası, dua konusunda müminler için güzel örneklerle doludur. Hz. Yusuf, karşılaştığı her türlü sıkıntıya karşı tevekküllü ve teslimiyetli davranmasıyla, Allah'a olan sadakatiyle, sağlam bir imanın tüm alametlerini göstermiştir.

Hz. Yusuf'a ve babası Hz. Yakup'a isabet eden sıkıntılar, küçük yaştaki Yusuf'un kıskanç kardeşleri tarafından kuyuya atılıp bir kurt tarafından yenmiş gibi gösterilmesiyle başlar. Ancak Hz. Yakup, çok sevdiği oğlunun başına gelen bu olay karşısında Allah'a olan teslimiyetini korur:

Ve üzerine yalandan kan (sürülmüş) olan gömleğini getirdiler. "Hayır" dedi. Nefsiniz, sizi yanıltıp (böyle) bir işe sürüklemiştir. Bundan sonra (bana düşen) güzel bir sabırdır. Sizin bu düzüpyurdurduklarınıza karşı yardım istenecek olan Allah'tır." (Yusuf Suresi, 18)

Ayetten de anlaşılacağı gibi oğlunun kanlı gömleği ile karşılaşan Hz. Yakup, gerçek bir mümin tavrı göstererek yapacağı en doğru davranışın "sabır, tevekkül ve dua" olacağını söyler. Nitekim kuyuya atılarak ölüme terk edilen Hz. Yusuf, bir mucize eseri yoldan geçen bir kervan tarafından bulunur. Onu bulan kabile, onu para karşılığında satmaya karar verir ve yanlarına alır.

Bunun ardından köle olarak önde gelen bir Mısırlıya satılan Hz. Yusuf'a, ergenlik çağına geldiğinde Allah "**ilim ve hikmet**" (Yusuf Suresi, 22) verir.

O'nu satın alan Mısırlının karısı, ayette bildirildiğine göre ondan murad almak ister. Bunu kabul etmeyen Hz. Yusuf'u

hapse attırmakla tehdit eder. Bunun üzerine Hz. Yusuf şöyle dua eder:

(Yusuf) Dedi ki:"Rabbim, zindan, bunların beni kendisine çağırdıkları şeyden bana daha sevimlidir. Kurdukları düzeni benden uzaklaştırmazsan, onlara (korkarım) eğilim gösterir, (böylece) cahillerden olurum. (Yusuf Suresi, 33)

Ayette görüldüğü gibi Hz. Yusuf, duasında içinde bulunduğu durumu samimi olarak itiraf etmiştir. Bunun ardından hapse atılan Hz. Yusuf, zindanda yanındakilere tebliğe başlar:

"Ey zindan arkadaşlarım, birbirinden ayrı (bir sürü) Rabler mi daha hayırlıdır, yoksa kahhar (kahredici) olan bir tek Allah mı? Sizin Allah'tan başka taptıklarınız, Allah'ın kendileri hakkında hiçbir delil indirmediği, sizin ve atalarınızın ad olarak adlandırdıklarınızdan başkası değildir. Hüküm, yalnızca Allah'ındır. O, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi emretmiştir. Doğru olan din işte budur, ancak insanların çoğu bilmezler." (Yusuf Suresi, 39-40)

Yıllar boyu orada kaldıktan sonra, Mısırlı'nın karısının da Hz. Yusuf'un masum olduğunu söylemesi üzerine Hz. Yusuf zindandan çıkarılır. (Yusuf Suresi, 51-54)

Tüm bu sıkıntıların ardından Hz. Yusuf'un duası kabul edilir ve kuyuya atılma ile başlayan olaylar, ülkenin iktidarında söz sahibi olmasıyla devam eder:

İşte böylece biz yeryüzünde Yusuf'a güç ve imkan (iktidar) verdik. Öyle ki, orada (Mısır'da) dilediği yerde konakladı... (Yusuf Suresi, 56)

Böylece iktidar sahibi olan Hz. Yusuf, kendisini zindandan çıkararak hazinenin başına geçiren Allah'a şükreder ve dünya-

da Müslüman olarak ölmek ve ahirette de salihlerle birlikte olmak için dua eder:

Rabbim, Sen bana mülkten (bir pay ve onu yönetme imkanını) verdin, sözlerin yorumundan (bir bilgi) öğrettin. Göklerin ve yerin yaratıcısı, dünyada ve ahirette benim velim Sensin. Müslüman olarak benim hayatıma son ver ve beni salihlerin arasına kat. (Yusuf Suresi, 101)

Hz. Şuayb'ın Duaları

Medyen ve Eyke halkına peygamber olarak gönderilen Hz. Şuayb, Allah'ın sınırlarını çiğneyen kavmini imana davet etmişti. (Araf Suresi, 85)

Medyen halkının Hz. Şuayb'a cevabı Nuh ve Lut kavimlerinin cevaplarından farklı olmadı. Hz. Şuayb'ın söylediklerini kabul etmeyen kavim, onu ve diğer müminleri yaşadıkları topraklardan sürgün etmekle tehdit etti:

Kavminin önde gelenlerinden büyüklük taslayanlar (müstekbirler) dediler ki: "Ey Şuayb, seni ve seninle birlikte iman edenleri ya ülkemizden sürüp-çıkaracağız veya mutlaka bizim dinimize geri döneceksiniz..." (Araf Suresi, 88)

Hz. Şuayb ise, Medyen halkının duyarsızlığı ve tehditkar tavrı üzerine Allah'a tevekkül ederek O'na dua etti:

Allah bizi ondan kurtardıktan sonra, bizim tekrar sizin dininize dönmemiz Allah'a karşı yalan yere iftira düzmemiz olur. Rabbimiz olan Allah'ın dilemesi dışında, ona geri dönmemiz bizim için olacak iş değildir. Rabbimiz, ilim bakımından herşeyi kuşatmıştır. Biz Allah'a tevekkül ettik. 'Rabbimiz, bizimle kavmimiz arasında

'Sen hak ile hüküm ver,' Sen 'hüküm verenlerin' en hayırlısıdır. (A'raf Suresi, 89)

Sonunda Lut ve Nuh kavminin başına gelenler Medyen halkının da başına geldi. Hz. Şuayb'ın duası üzerine Allah hükümünü verdi ve Allah'ın elçisini tanımayan kavim helak edildi:

Bunun üzerine onları dayanılmaz bir sarsıntı tuttu da, kendi yurtlarında diz üstü çökmüş olarak sabahladılar. Şuayb'ı yalanlayanlar, sanki orda 'hiç refah içinde yaşamamışlar' gibi oldular: Şuayb'ı yalanlayanlar, asıl büyük hüsrana uğradılar. (Araf Suresi, 91-92)

Hz. Süleyman'ın Duaları

Hz. Süleyman'ın önemli özelliklerinden biri, büyük bir güç ve iktidara sahip olmasıydı. Ona birçok üstün yetenekler de verilmişti. Hz. Süleyman'a verilen bu üstün yetenekler arasında cinleri yönetmek, hatta hayvanlarla konuşmak da bulunuyordu. Hz. Süleyman'ın hayvanların konuşmalarından anlaması Kuran ayetlerinde şöyle haber verilir:

Süleyman, Davud'a mirasçı oldu ve dedi ki: "Ey insanlar, bize kuşların konuşma-dili öğretili ve bize herşeyden (bol bir nimet) verildi. Gerçekten bu, apaçık bir üstünlüktür."(Neml Suresi, 16)

Kendisine verilen üstünlüklerden dolayı Allah'a şükreden Hz. Süleyman'ın duası ise şöyledir:

"... Rabbim, bana, anne ve babama verdiğin nimete şükretmemi ve hoşnut olacağın salih bir amelde bulunmamı ilham et ve beni rahmetinle salih kulların arasına kat." (Neml Suresi, 19)

Allah Hz. Süleyman'a bazı özel yeteneklerin dışında büyük maddi imkanlar da sunmuştu. Hz. Süleyman da bu zenginliklere karşı O'na hep şükretmiş ve şöyle dua etmişti:

Rabbim, beni bağışla ve benden sonra hiç kimseye nasib olmayan bir mülkü bana armağan et. Şüphesiz Sen, karşılıksız armağan edensin. (Sad Suresi, 35)

Daha önceki bölümlerde dua konularının sadece şahsi ve dünyevi istekler olmaması gerektiği üzerinde durmuştuk. Hz. Süleyman'ın "hiç kimseye nasip olmayan bir mülk" istemesi de dünyevi bir istek değil, aslında ahirete yönelik bir istektir. Nitekim onun "... **gerçekten ben mal sevgisini Allah'ı zikretmekten dolayı tercih ettim...**" (Sad Suresi, 32) dediği ayetlerde bildirilmektedir.

Eğer bir insan elinde bulunan maddi imkanları Allah rızası için kullanıyor ve bu imkanlar onu Allah'a yakınlştırıyor, Allah'ı anmasına vesile oluyorsa, onun dünya nimetlerini istemesi konusunda sıkıntı duymasına gerek yoktur. Çünkü artık bu nimetler onu ahirete yakınlştırarak birer vesile haline gelmiştir.

Hz. Zekeriya'nın Duaları

Kuran'ın üç ayrı suresinde Hz. Zekeriya'nın dualarından bahsedilir. Yaşı ilerlemiş olan Hz. Zekeriya, kendi ardından kavmi içinde imanı ayakta tutması için Allah'tan bir varis istemiştir. Kendisi çocuk sahibi olmak için oldukça yaşlı, karısı ise kısır olduğu için varisi yoktur ve Allah'a duada bulunmuştur:

Hani o, Rabbine gizlice seslendiği zaman; Demişti ki: "Rabbim, şüphesiz benim kemiklerim gevşedi ve baş, yaşlılık aleviyle tutuştu; ben sana dua et-

mekle mutsuz olmadım. Doğrusu ben, arkamdan gelecek yakınlarım adına korkuya kapıldım, benim karım da bir kısır (kadın)dır. Artık bana kendi katından bir yardımcı armağan et. Bana mirasçı olsun. Yakup oğullarına da mirasçı olsun. Rabbim, onu razı olunan kıl." (Meryem Suresi, 3-6)

Orada Zekeriya Rabbine dua etti: "Rabbim, bana katından tertemiz bir soy armağan et. Doğrusu Sen, duaları işitensin" dedi. (Al-i İmran Suresi, 38)

Zekeriya da; hani Rabbine çağrıda bulunmuştu: "Rabbim, beni yalnız başıma bırakma, sen mirasçılardan en hayırlısısın." (Enbiya Suresi, 89)

Ayette Hz. Zekeriya'nın Allah'a gizlice seslendiği bildirilmektedir. Bu, samimiyetin en büyük göstergelerinden biridir. Nitekim Allah, Kendisine bu tür bir samimiyet içinde çağrıda bulunan Hz. Zekeriya'nın duasını kabul etmiştir:

Onun duasına icabet ettik, kendisine Yahya'yı armağan ettik, eşini de doğurmaya elverişli kıldık. Gerçekten onlar hayırlarda yarışarlardı, umarak ve korkarak bize dua ederlerdi. Bize derin saygı gösterirlerdi. (Enbiya Suresi, 90)

(Allah buyurdu:) "Ey Zekeriya, şüphesiz biz seni, adı Yahya olan bir çocukla müjdelemekteyiz; biz bundan önce ona hiçbir adaş kılmamışız." (Meryem Suresi, 7)

O mihrapta namaz kılarken, melekler ona seslendi: "Allah, sana Yahya'yı müjdeler. O, Allah'tan olan bir kelimeyi (İsa'yı) doğrulayan, efendi, iffetli ve salihlerden bir Peygamberdir." (Al-i İmran Suresi, 39)

Ayetlerin devamında bildirildiğine göre, Hz. Zekeriya Allah'ın duasına karşılık ileri yaşına rağmen kendisine bir erkek evlat bağışlamasına şaşırır. Kendisine müjdeyi ileten melek ise

O'na Allah'ın kudretini hatırlatır:

Dedi ki: "Rabbim, karım kısır (bir kadın) iken, benim nasıl oğlum olabilir? Ben de yaşlılığın son basamağındayım." (Ona gelen melek:) "İşte böyle" dedi. "Rabbin dedi ki: - Bu benim için kolaydır, daha önce sen hiçbir şey değil iken, seni yaratmıştım." (Meryem Suresi, 8-9)

Önceki bölümlerde Allah'ın samimi kullarının dualarına onlar için en hayırlı olacak şekilde icabet ettiğini belirtmiştik. Ve Allah'ın içten çağrıda bulunan inananların tek dostu ve yardımcı olduğunu da bildirmiştik. Allah, çocuk sahibi olması imkansız gibi görünen Hz. Zekeriya'ya da, samimi duasına icabet ederek salih bir oğul armağan etmiştir.

Hz. Yunus'un Duaları

Kuran'da, Hz. Yunus'tan şöyle söz edilir:

Şüphesiz Yunus da gönderilmiş (elçi)lerdendi. Hani o, dolu bir gemiye kaçmıştı. Böylece kur'aya katılmıştı da, kaybedenlerden olmuştu. Derken onu balık yutmuştu, oysa o kınanmıştı. (Saffat Suresi, 139-142)

Hz. Yunus Peygamber olarak gönderildiği kavmini terk etmişti. Yukarıdaki ayetlerde görüldüğü gibi, binmiş olduğu gemide yolcular arasında kura çekilmiş ve kura sonucunda onun denize atılmasına karar verilmişti. Yine Kuran'da bildirildiğine göre, Allah'ın üzerine yüklediği sorumluluğa sabretmeyerek kavmini terk eden ve daha sonra denize atılan Hz. Yunus, dev bir balık tarafından yutulmuştur. Balığın karnında iken yaptığı hatadan dolayı pişmanlık duyan Hz. Yunus, Allah'a şöyle dua etmiştir:

Senden başka ilah yoktur, sen yücesin, gerçek-

ten ben zulmedenlerden oldum. (Enbiya Suresi, 87)

Allah ise Hz. Yunus'un samimi duasına karşılık onu mucizevi bir biçimde kurtarmıştır:

Bunun üzerine duasına icabet ettik ve onu üzüntüden kurtardık. İşte biz, iman edenleri böyle kurtarırız. (Enbiya Suresi, 88)

Hz. Yunus'u Allah daha sonra da itaatli bir kavmin başına geçirmiştir:

"Onu yüzbin veya (sayısı) daha da artan (bir topluluk)a (Peygamber olarak) gönderdik. Sonunda ona iman ettiler, biz de onları bir süreye kadar yararlandırdık." (Saffat Suresi, 147-148)

Daha önceki bölümlerde Allah'ın bir duayı kabul ederken bunu belli sebeplere bağladığını, ancak dilerse sebepsiz de istenilen şeyi gerçekleştirebileceğini ve bunun göklerin ve yerin Rabbi olan Allah için son derece kolay olduğunu söylemiştik. Allah Hz. Yunus'un duasını kabul ederken de her türlü zor görünen şartı ortadan kaldırmış ve Hz. Yunus'u balığın karnından kurtarmıştır. Bu, insanın hiçbir zaman Allah'ın rahmetinden umut kesmemesi ve hep O'na dua etmesi gerektiğinin çarpıcı delillerinden biridir. İnsan Rabbimize içten yöneldiği müddetçe, kesin bir karşılık görecektir.

Hz. İsa'nın Duaları

Kuran'da, Hz. İsa'dan söz edilirken şöyle denir:

"... Onun adı Meryem oğlu İsa Mesih'tir. O, dünyada ve ahirette 'seçkin, onurlu, saygındır' ve (Allah'a) yakın kılınanlardandır.." (Al-i İmran Suresi, 45)

Kuran'da havarilerinin (yani yakın öğrencilerinin) Hz. İsa'dan Allah'a dua etmesini ve gökten bir sofraya talep etmesini istedikleri anlatılır. "Sofra" anlamına gelen Maide Suresi'nde anlatılan bu olay şöyledir:

Havariler: "Ey Meryem oğlu İsa, Rabbin bize gökten bir sofraya indirebilir mi?" demişlerdi. O da: "Eğer inanmışlarsanız Allah'tan korkup-sakinin" demişti. (Bu sefer Havariler:) "Ondan yemek istiyoruz, kalplerimiz tatmin olsun, senin de gerçekten bize doğru söylediğini bilelim ve buna şahidlerden olalım" demişlerdi. (Maide Suresi, 112-113)

Havarilerin bu isteklerinin altında olağanüstü bir olay görmek isteği yatıyordu. Hz. İsa, bu mucize isteğinin yersiz olduğunu belirtmesine rağmen, havariler gökten sofraya inerse kalplerinin daha da tatmin olacağını söyleyerek ısrar ettiler. Hz. İsa ise, havarilerin bu istekleri üzerine Allah'a dua ederken, Kuran'daki birçok dua örneğinde olduğu gibi Allah'ı sıfatlarıyla andı. Kuran'da, Hz. İsa'nın bu duasından şöyle söz edilir:

Meryem oğlu İsa: "Allah'ım, Rabbimiz, bize gökten bir sofraya indir, öncemiz ve sonramız için bir bayram ve Sen'den de bir belge olsun. Bizi rızıklandır, Sen rızık vericilerin en hayırlısı" demişti. (Maide Suresi, 114)

Allah Hz. İsa'nın duasını kabul etti ve şöyle buyurdu:

Allah demişti ki: "Şüphesiz ben bunu size indireceğim. Artık bundan sonra sizden kim inkâr ederse, ben onu gerçekten alemlerden hiç kimseyi azablandırmayacağım bir azabla azablandıracağım." (Maide Suresi, 115)

Hz. İsa'nın Maide Suresi'ndeki ikinci duası ise, havarilerin

korunup gözetlenmesi ve bağışlanması konusundaydı:

Allah: "Ey Meryem oğlu İsa, insanlara, beni ve aneneni Allah'ı bırakarak iki ilah edinin, diye sen mi söyledin?" dediğinde (İsa şöyle dedi); "Seni tenzih ederim, hakkım olmayan bir sözü söylemek bana yakışmaz. Eğer bunu söyledimse mutlaka sen onu bilmişsindir. Sen bende olanı bilirsin, ama ben Sen'de olanı bilmem. Gerçekten, görünmeyenleri (gaybleri) bilen Sen'sin Sen."

"Ben onlara bana emrettiklerinin dışında hiçbir şeyi söylemedim. (O da şuydu:) 'Benim de Rabbiniz, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin.' Onların içinde kaldığım sürece, ben onların üzerinde bir şahidim. Benim (dünya) hayatıma son verdiğinde, üzerlerindeki gözetleyici Sen'din. Sen herşeyin üzerine şahid olansın." Eğer onları azablandırırırsan, şüphesiz onlar Senin kullarıdır, eğer onları bağışlarsan, şüphesiz aziz olan, hakim olan Sen'sin Sen." (Maide Suresi, 116-118)

Kuran'da Hz. Muhammed'in Duaları

Kuran'da "**Şüphesiz sen, pek büyük bir ahlak üzerindesin**" (Kalem Suresi, 4) ayetiyle tanıtılan son peygamber Hz. Muhammed (sav), gecenin bir bölümünü dua, zikir ve ibadetle geçiriyordu. Bir ayette bundan şöyle söz edilir:

Gerçekten Rabbin, senin gecenin üçte ikisinden biraz eksiginde, yarısında ve üçte birinde kalktığını bilir; seninle birlikte olanlardan bir topluluğun da. Geceyi ve gündüzü Allah takdir eder. Sizin bunu sayamayacağınızı bildi, böylece tevbenizi kabul etti... (Müzemmil Suresi, 20)

Kuran'da Hz. Muhammed'in müminlere karşı ne kadar düşkün ve şefkatli olduğu anlatılır ve onlar için bağışlanma dilemesi emredilir:

Allah'tan bir rahmet dolayısıyla, onlara yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar çevrenden dağılır giderlerdi. Öyleyse onları bağışla, onlar için bağışlanma dile ve iş konusunda onlarla müşavere et. Eğer azmedersen artık Allah'a tevekkül et. Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever. (Al-i İmran Suresi, 159)

Kuran'da daha birçok ayette Peygamberimiz (sav)'in dualarından bahsedilmektedir. Dualarda Allah'ı sıfatları ile birlikte anmanın en güzel örneklerini Hz. Muhammed'in dualarında görebiliriz. Bunlardan bir tanesi şöyledir:

De ki: "Ey mülkün sahibi Allah'ım, dilediğine mülkü verirsin ve dilediğinden mülkü çekip-alırsın, dilediğini aziz kılar, dilediğini alçaltırsın; hayır Senin elindedir. Gerçekten Sen, herşeye güç yetirensin." (Al-i İmran Suresi, 26)

Tüm peygamberler gibi Hz. Muhammed de gönderildiği kavmin ileri gelenleri tarafından tehdit edilmiş ve zaman zaman şeytanın olumsuz telkinleri ile karşı karşıya kalmıştır. Böyle durumlarda Peygamberimiz (sav) Allah'a üzerindeki sıkıntıyı kaldırması için şöyle yalvarmıştır:

Ve de ki: "Rabbim şeytanın kışkırtmalarından sana sığınırım. Ve onların benim yanımda bulunmalarından da Sana sığınırım Rabbim." (Müminun Suresi, 97-98)

Müminun Suresi'nin son ayetinde ise Peygamberimiz (sav)'in bir duası şöyle aktarılır:

Ve de ki: "Rabbim bağışla ve merhamet et, Sen merhamet edenlerin en hayırlısıdır." (Müminun Suresi, 118)

Hz. Musa'nın Duaları

İsrailoğulları'na elçi olarak gönderilen Hz. Musa, Firavun'un zulmünden kurtulması için, henüz bebek iken annesine gelen vahy üzerine bir nehre bırakılmıştı. Firavun ve ailesi nehirden buldukları Hz. Musa'yı evlat edindiler. (Kasas Suresi, 7-8) Hz. Musa'ya Firavun'un sarayında ergenlik çağına geldiğinde diğer peygamberler gibi Allah'tan "ilim ve hikmet" verildi. (Kasas Suresi, 14)

Kuran'da Hz. Musa'nın Allah'a yönelerek dua etmesine neden olan bir olay şöyle anlatılır:

(Musa) Halkın haberi olmadığı bir zamanda şehre girdi, orda kavga etmekte olan iki adam buldu; bu kendi taraftarlarından, şu da düşmanlarından. Derken taraftarlarından olan, düşmanlarından olana karşı ondan yardım istedi. Bunun üzerine ona bir yumruk attı ve işini bitiriverdi. (Sonra da:) "Bu şeytanın işindedir; o, gerçekten açıkça saptırıcı bir düşmandır" dedi. (Kasas Suresi, 15)

Ayette anlatılan olay sonucunda Hz. Musa Allah'tan bağışlanma diledi ve bir daha suçlu ve günahkarlara destek olmayacağına dair Allah'a söz verdi:

Dedi ki: "Rabbim, gerçekten, ben kendi nefsimi zulmettim, artık beni bağışla." Böylece (Allah) onu bağışladı. Şüphesiz, O, bağışlayandır, esirgeyendir. Dedi ki: "Rabbim, bana verdiğin nimet-

ler adına, artık suçlu günahkarlara destekçi olmayacağım." (Kasas Suresi, 16-17)

Söz konusu olayın duyulması üzerine, bulunduğu şehrin önde gelenleri Hz. Musa'yı yakalayarak öldürmeyi planladılar. Bunu öğrenince Hz. Musa yine Allah'a dua etti:

Böylece oradan korku içinde (çevreyi) gözetleyerek çıkıp gitti: "Rabbim, zalimler topluluğundan beni kurtar" dedi. (Kasas Suresi, 21)

Hz. Musa'nın duası kabul edildi ve Allah'ın yönlendirmesiyle Firavun'un şehriden ayrılarak daha güvenli bir yere gitmek üzere yola koyuldu. Bu sırada da Rabbimiz ile olan bağlantısını hiç kaybetmemiş, hep O'na dua etmişti:

Medyen'e doğru yöneldiğinde de: "Umarım Rabbim, beni doğru bir yola yöneltip iletir" dedi. Medyen suyuna vardığı zaman, su almakta olan bir insan topluluğu buldu. Onların gerisinde de (hayvanları su başına götürmekten çekinen) iki kadın buldu. Dedi ki: "Bu durumunuz ne?" "Çobanlar sürülerini sulamadıkça, biz sürülerimizi sulayamayız; babamız, yaşı ilerlemiş bir ihtiyardır." dediler. Hemencecik onların sürülerini suladı, sonra yine gölgeye çekilerek dedi ki: "Rabbim, doğrusu bana indirdiğin her hayra muhtacım." Çok geçmeden, o iki (kadın)dan biri, (utana utana) yürüyerek ona geldi. "Babam, bizim için sürüleri sulamana karşılık sana mükâfaat vermek üzere seni davet etmektedir." dedi. Bunun üzerine ona gelip de olup bitenleri anlatınca o: "Korkma" dedi. "Zalimler topluluğundan kurtulmuş oldun." (Kasas Suresi, 22-25)

Bu olayların ardından Hz. Musa Medyen'de yerleşti ve bir

aile sahibi oldu. Ardından geçen 8-10 yıldan sonra ailesiyle birlikte Medyen'den ayrıldı. Yolda Tuva Vadisi denilen yere geldiğinde ilk vahyi alacaktı. Allah ona Firavun'a gitmesini ve kendisine dini tebliğ etmesini emretti. Ancak Hz. Musa içinde bir endişe duyuyordu. Kasas Suresi'nde bu sıkıntısını Allah'a şu şekilde açtığı bildirilir:

Dedi ki: "Rabbim, gerçekten onlardan bir kişi öldürdüm, beni öldürmelerinden korkuyorum. Ve kardeşim Harun; dil bakımından o benden daha düzgün konuşmaktadır, onu da benimle birlikte bir yardımcı olarak gönder, beni doğrulasın. Çünkü onların beni yalanlamalarından korkuyorum." (Kasas Suresi, 33-34)

Kuran'da bildirildiğine göre Hz. Musa çabuk heyecanlanan bir karaktere sahipti ve bunun tebliğ görevini yerine getirmesine engel olmasından korkuyordu. Bunun için de Allah'a dua etti:

Dedi ki: "Rabbim, benim göğsümü aç. Bana işimi kolaylaştır. Dilimden düğümü çöz; ki söyleyeceklerimi kavrasınlar. Ailemden bana bir yardımcı kıl, kardeşim Harun'u. Onunla arkamı kuvvetlendir. Onu işimde ortak kıl, Böylece seni çok tesbih edelim. Ve seni çok zikredelim. Şüphesiz sen bizi görüyorsun." (Taha Suresi, 25-35)

Hz. Musa'nın bu samimi duasına karşılık Allah onu ve kardeşini özel bir koruma altına aldığını şöyle bildirmiştir:

(Allah) Dedi ki: "Pazunu kardeşinle pekiştirip güçlendireceğiz; sizin ikinize de öyle bir 'güç ve yetki' vereceğiz ki, ayetlerimiz sayesinde size

erişemeyecekler. Siz ve size uyanlar galip olarsınız." (Kasas Suresi, 35)

Hız. Musa'nın Firavun'a göstermiş olduğu mucizeler, Firavun'un büyüülerinin bir kısmının ve küçük bir genç grubun iman etmesine vesile olurken, Firavun ve kavminin büyük kısmı Allah'a karşı büyüklenmekte ısrar ediyorlardı. Bunun üzerine Hz. Musa Allah'a şöyle dua etti:

Musa dedi ki: "Rabbimiz, şüphesiz Sen, Firavun'a ve önde gelen çevresine dünya hayatında bir çekicilik (güç, ihtişam) ve mallar verdin. Rabbimiz, Senin yolundan saptırmaları için (mi?) Rabbimiz, mallarını yerin dibine geçir ve onların kalblerinin üzerini şiddetle bağla; onlar acı azabı görecekleri zamana kadar iman etmeyecekler." Allah, Hz. Musa'nın duasına şöyle karşılık verdi: "İkinizin duası kabul olundu. Öyleyse dosdoğru yolda devam edin ve bilgisizlerin yoluna uymayın." (Yunus Suresi, 88-89)

Hız. Musa'nın yukarıdaki duasının ardından Firavun ve tüm inkarcı çevresi helak edilmiş ve İsrailoğulları Mısır'dan ayrılmışlardır. Mısır'dan çıkmalarından bir süre sonra, Hz. Musa kardeşi Hz. Harun'u yerine bırakarak, kırk günlüğüne Tur Dağı'na çıktı. Burada kendisine vahyin gelmesini bekledi. (A'raf Suresi, 142) Vahy gelince de Allah'a şöyle dua etti:

"... Rabbim, bana göster, Seni göreyim"... (A'raf Suresi, 143)

Allah, Hz. Musa'nın bu isteğine şöyle karşılık verdi:

... (Allah:) "Beni asla göremezsin, ama şu dağa bak; eğer o yerinde karar kılabilirse, sen de Beni göreceksin." Rabbi dağa tecelli edince, onu

paramparça etti. Musa bayılarak yere düştü. Kendine geldiğinde: "Sen ne yücesin (Rabbim). Sana tevbe ettim ve ben iman edenlerin ilkiyim" dedi. "Ey Musa" dedi. "Sana verdiğim risaletimle ve seninle konuşmamla seni insanlar üzerinde seçkin kıldım. Sana verdiklerimi al ve şükredenlerden ol." (Araf Suresi, 143-144)

Hız. Musa Tur Dağı'na giderken kavminden sorumlu olarak kardeşi Hz. Harun'u bırakmıştı. Ancak kavmi Hz. Musa'nın gidişi ile birlikte gevşeklik göstererek Mısır'daki putperest inanışlara dönüş yaptılar. Kendilerine bir buzağı heykeli yaptılar ve ona tapındılar. Hz. Musa kavminin buzağıya tapması üzerine aralarından müminleri ayırarak Allah'ın daha önceden vahyettiği buluşma yerine doğru yola çıktı. Ancak buluşma yerine gelmeden bunları da ayetin ifadesiyle "dayanılmaz bir sarsıntı" tutunca, Allah'tan kendisi ve yanındaki müminler için bağışlanma diledi:

... Dedi ki: "Rabbim, eğer dileseydin, onları ve beni daha önceden helâk ederdin. (Şimdi) İçimizdeki beyinsizlerin yaptıklarından dolayı bizi helak edecek misin? O da Senin denemenden başkası değildir. Onunla Sen dilediğini saptırır, dilediğini hidayete erdirirsin. Bizim velimiz Sensin. Öyleyse bizi bağışla, bizi esirge; Sen bağışlayanların en hayırlısıdır." Bize bu dünyada da, ahirette de iyilik yaz, şüphesiz ki biz Sana yönelidik. Dedi ki: "Azabımı dilediğime isabet ettiririm, rahmetim ise herşeyi kuşatmıştır; onu korkup-sakınanlara, zekatı verenlere ve bizim ayetlerimize iman edenlere yazacağım." (A'raf Suresi, 155-156)

Kuran'da Hz. Musa ile ilgili olarak anlatılanlara baktığımızda, Hz. Musa'nın dualarında en çok dikkat çeken noktalardan birinin, onun içten samimiyeti ve açıksözlülüğü olduğunu görürüz. Allah'a samimi bir biçimde dua etmiş ve O'ndan yardım dilemiştir. Allah, Hz. Musa'yı zamanla ve olaylarla eğiterek büyük güç sahibi bir peygamber haline getirmiştir.

Yani, önceden de vurguladığımız gibi, duanın en önemli şartlarından biri samimiyetle ve içtenlikle yapılmasıdır. İnsanı bu noktada yanılabilecek engellerden biri, Allah'a karşı utanarak O'na bazı günah ya da kusurları itiraf etmeme eğilimidir. Bazı insanlar bu eğilimin etkisiyle Allah'a dua ederken çok "resmi" bir ruh hali içinde olurlar ve belki utanma duygusundan belki de kibirlerinden dolayı Allah'a herşeylerini açmazlar. Oysa Allah bizim her türlü kusurumuzu, yaptığımız, hatta aklımızdan geçen her türlü yanlış ve anormal fiil ya da düşünceyi zaten bilmektir.

O halde yapılması gereken şey, açıksözlülükle ve samimiyetle Allah'a yönelip her sırrımızı O'na açmaktır. Allah'a karşı duyulması gereken içli korku, Allah ile kulu arasına "resmiyet" sokacak bir engel değil, kulunu Allah'a teslimiyetli ve samimi bir biçimde yakınlaştıracak bir teşviktir.

SONUÇ

Kuran'da anlatılan dua anlayışının insan hayatına geçirilmesi çok önemli bir konudur. Ne yazık ki insanların büyük bir kısmı Kuran'dan habersiz oldukları veya Kuran'ı yeteri kadar bilmedikleri için, belki de hayatlarında bir defa bile samimi olarak Allah'a yönelip, Kuran'da bildirildiği gibi dua etmezler.

Şu an okuduğunuz bu çalışmada ise, aslında Kuran'a göre "en büyük" olan (Ankebut Suresi, 45) Allah'ı zikretmenin önemi anlatılmıştır. Burada anlatılanları dikkate almak ve Allah'a tam O'nun dilediği gibi dua etmeye çalışmak ise hepimizin görevidir.

Bu hem büyük bir görev, hem de bizim ebedi hayatımızı kurtaracak büyük bir vesiledir. Çünkü Kuran'da, Allah'a dua etmeyenlerin sonunun ebedi cehennem azabı olduğu haber verilir:

Rabbimiz dedi ki: "Bana dua edin, size icabet edeyim. Doğrusu Bana ibadet etmekten büyülenen (müstekbir)ler; cehenneme boyun bükmüş kimseler olarak gireceklerdir. (Mümin Suresi, 60)

*Dediler ki: "Sen yücesin, bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yok. Gerçekten Sen, herşeyi bilen, hüküm ve hikmet sahibi olansın."
(Bakara Suresi, 32)*

